БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 138 (369)

13 ИЮЛЬ ЧОРШАНБА 1955 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Вьетнам Демократик Республикасининг Ҳукумат делегациясига оташин салом!

Республика президенти ўртоқ Хо Ши Мин бошчилигидаги Вьетнам Демократик Республикасининг Ҳукумат делегацияси бугун Москвага келади. Совет Иттифоқининг пойтахти Москва, бутун совет халқи империализмга қарши кўпйиллик жангларда озодлик ва миллий мустақилликка эришган қаҳрамон вьетнам халқининг вакилларини қизғин табрикламоқда.

Вьетнамлилар мустамлакачиларга қарши олиб борилган кураш йилларида ўз озодлиги учун курашга отланган халқнинг қандай буюк қаҳрамонликка қодир эканлигини бутун дун'ёга кўрсатдилар.

Вьетнамдаги урушнинг дастлабки йилларида мустамлакачилар кибрланиб, курашувчи вьетнам халқини «чангалзорларда яшовчи халқ» деб атаган эдилар. Дарҳақиқат, вьетнам халқи империалистларга бўйсунишни хоҳламай ва миллий-озодлик курашини кучайтиришга интилиб, чангалзорларга кетиб қолган эди. Вьетнам ватанпарварлари ана шу чангалзорларда туриб, кучсиз халқларнинг империалист давлатлар томонидан қул қилинишига қарши ўз кучларини аямай қаҳрамонона кураш олиб бордилар.

Вьетнам ватанпарварлари ватанни озод қиламиз, халқни эса бахтли қиламиз, деб берган қасамини ғоят зўр фидокорлик блан бажардилар. Танклар ҳам, самолётлар ҳам, ҳозирги замон қуролларининг бошқа ҳамма турлари ҳам мустамлакачиларга ёрдам бераолмади. Ажнабийлар оёғи тагидаги замин ёнмоқда эди. Ўртоқ Хо Ши Мин бошчилигидаги Вьетнам меҳнаткашлар партияси раҳбарлигида иш кўрган вьетнам ватанпарварлари душманлар учун худди ана шундай вазият вужудга келтирдилар. Вьетнам халқи ғалаба қилди.

Совет халқи эрксевар вьетнам халқига доим самимий дўстлик ва чуқур муҳаббат туйғуларини изҳор қилиб келди. Совет кишилари вьетнам ватанпарварларининг ўз ватани озодлиги ва ша'н-шарафини мардлик блан қаттиқ туриб ҳимоя қилаётганликларини зўр э'тибор ва қардошларча хайрихоҳлик блан кузатиб турдилар. Совет Иттифоқи Хитой Халқ Республикаси блан биргаликда вьетнам халқини ҳимоя қилишга қаратилган ўзининг қудратли овозини кўп марта баланд кўтарди.

СССР, Хитой Халқ Республикаси ва барча тинчликсевар халқларнинг вьетнам халқининг миллий мустақиллик ҳуқуқини э'тироф этиш асосида Вьетнамда уруш ҳаракатларини тўхтатиш учун олиб борган кураши муваффақият блан тугади. Жанва битимлари тинчлик ишининг буюк ғалабаси бўлди. Жанва битимлари мустамлака ва қарам мамлакатлар халқлари томонидан олиб борилган миллий-озодлик ҳаракатининг буюк роли ва муваффақиятларини э'тироф этишдан иборат бўлди.

Қуролли ҳаракатлар тўхтатилганидан кейин Вьетнам Демократик Республикаси тинчлик сиёсатини изчиллик блан амалга ошириб келмоқда. Вьетнам халқининг миллий мустақиллигини та'минлаш, уни ягона давлатда қайта бирлаштириш учун кураш, вьетнамнинг бутун территориясида озод, демократик давлатни барпо қилиш — Вьетнам Демократик Республикасининг асосий вазифасидир. Вьетнам Демократик Республикаси Жанва кенгашининг қарорларини виждон блан амалга оширмоқда ва бутун Вьетнам территориясида умумий сайлов ўтказиш йўли блан мамлакатни бирлаштиришга бутун кучларини сарф қилмоқда. Вьетнам Демократик Республикасининг ҳукумати эркин умумий сайлов тўғрисида Жанубий Вьетнамнинг компетентли ма'мурлари блан маслаҳатлашишга тайёр эканлигини билдирди. Бу сайлов Вьетнамда 1956 йилнинг июль ойида Ҳиндистон, Польша ва Канада вакилларидан иборат халқаро комиссиянинг контроли остида ўтказилиши керак.

Барча тинчликсевар халқлар Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг ана шу позициясини кенг қўллаб-қувватламоқдалар.

СССР Министрлар Советининг Раиси ва Ҳиндистон Бош министрининг 1955 йил 22 июньда биргаликда чиқарган баёнотида айтилишича, улар Ҳинди-Хитойдаги аҳволни алоҳида қараб чиқдилар. Совет Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси ва Ҳиндистон Бош министри Жанва битимларидаги шартларнинг бажарилиши қайси ҳукуматларга боғлиқ бўлса, ана шу ҳукуматларнинг ҳаммасини «ўз мажбуриятларини бажариш учун мумкин бўлган ҳамма чорани кўришга» чақирдилар, «токи Битимларда кузатилган мақсадларга тўла эришиш мумкин бўлсин. Жумладан, улар зўр қат'ият блан шуни э'тироф қиладиларки, масалаларни сиёсий йўл блан ҳал этиш замини сифатида сайлов ўтказилиши лозим бўлган жойларда манфаатдор Ҳукуматларнинг э'тибори Битимлардаги шартларни тўла амалга оширишга қаратилиши керак».

Хитой Халқ Республикаси ҳукумати блан Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг биргаликда чиқарган ва 1955 йил 7 июльда Пекинда имзоланган ахборотида ҳар икки томон СССР Министрлар Совети Раиси ва Ҳиндистон Бош министрининг Жанва битимларини тўла амалга ошириш ҳақидаги да'ватига бутунича ва тўла равишда қўшилдилар.

Вьетнам халқининг Жанва битимларини тўла равишда амалга ошириш тўғрисидаги ғамхўрлиги Узоқ Шарқда тинчликни та'минлаш, Осиёда ҳам, бутун дун'ёда ҳам халқаро кескинликни янада юмшатишга эришиш йўлидаги интилишлардан келиб чиқади.

Совет халқи Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати ва Вьетнам меҳнаткашлар партияси томонидан ҳаётнинг барча соҳаларида муваффақиятли суратда амалга оширилаётган демократик қайта ўзгаришларни қардошларча хайрихоҳлик блан кузатиб турибди. Мамлакатда ер ислоҳоти ўтказилмоқда, ҳукумат аппарати демократлаштирилмоқда, партия ва ҳукумат меҳнаткашларнинг моддий эҳтиёжларига э'тибор бериб, шу тўғрида ғамхўрлик қилмоқдалар. Халқ маорифи ва соғлиқни сақлаш ишлари уюштирилмоқда. Бу ишлар Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати ва Вьетнам меҳнаткашлар партиясининг ҳозирги вақтда мамлакат ичкарисида биринчи навбатда ҳал этиш учун зўр бериб ҳаракат қилаётган масалаларнинг бир қисмидир.

Совет халқи кўпйиллик уруш натижасида вайрон бўлган мамлакат экономикасини қайтадан тиклаш учун курашда Вьетнам меҳнаткашларининг қийинчиликларга дуч келаётганликларини яхши билади ва вьетнам халқига қардошларча ёрдам кўрсатишга тайёрдир.

Президент ўртоқ Хо Ши Мин бошчилигида Вьетнам Демократик Республикаси Ҳукумат делегациясининг Совет Иттифоқига келиши совет ва вьетнам халқлари ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун, Осиёда ва бутун дун'ёда тинчликни қўриқлаётган кучларни мустаҳкамлаш учун жуда катта аҳамиятга эгадир.

(«ПРАВДА»нинг 12 июльдаги бошмақоласи).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. И. УЛЬЯНОВ—ЛЕНИН НОМИДАГИ ҚОЗОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИНГ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Фанни ривожлантиришдаги ва малакали кадрлар тайёрлашдаги хизматлари учун В. И. Ульянов—Ленин номидаги Қозон давлат университети Меҳнат Қизил Байроқ ордени блан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. ВОРОШИЛОВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль,
1955 йил, 11 июль.

Бешйиллик план бажарилди

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига қарашли Тошкент ремонт заводининг коллективи саноат ходимлари Бутуниттифоқ кенгаши қатнашчиларининг Мурожаатига жавобан бешйиллик планни муддатидан илгари — 1 июльгача бажариш юзасидан ўз зиммасига социалистик мажбурият олган эди. Корхона партия, касаба союз ташкилотлари олинган мажбуриятни шараф блан бажарилишини та'минлаш мақсадида ишчилар ва инженер-техник ходимлар ўртасида социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб юбордилар.

Бутун коллективнинг ягона бир мақсад йўлида фидокорона қилган меҳнати ўзининг яхши натижаларини берди — бешйиллик топшириқ муддатидан илгари — 15 июньда 101 процент қилиб бажарилди. Мавжуд асбоб-ускуналардан ва ишлабчиқариш майдонидан унумли фойдаланиш, хомаш'ё ва ёрдамчи материалларни тежаб-тергаб ишлатиш натижасида меҳнат унумдорлиги планда белгиланганидан 10 процент ортди, маҳсулот таннархи 14,1 процент камайди.

Завод коллективининг қўлга киритган бу ютуқларида корхона рационализаторининг ҳиссаси каттадир. Улар технология процессларини такомиллаштиришга, меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулот сифатини яхшилашга имкон берувчи кўплаб таклиф киритмоқдалар. Мотор цехининг токари П. Петров, механика цехининг слесарьларидан М. Умаров, А. Умеров каби ўртоқлар шулар жумласидандир. Мастер Ф. Сказченко бошчилигида бир группа токарьлар чанглагичлар деталини тайёрлаш технологиясини ўзгартирдилар. Натижада ҳарбир деталь таннархи 7 сўмга яқин камайди.

Корхонада кундалик смена топшириқларини 250—300 процентга етказиб бажараётганлар сони кун сайин ортмоқда. Илғор ишчилардан М. Луганов, Н. Авдонкин ва М. Чичаркин каби ўртоқлар бу соҳада бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Шу кунларда завод коллективи қишлоқ хўжалик машиналарини сифатли ремонт қилиш ва уларни ўз вақтида МТС ва совхозларга етказиб бериш мақсадида астойдил меҳнат қилмоқда.

Жаҳон Тинчлик Ассамблеяси қатнашчиларининг Москвада бўлишига доир

Москвадаги четэл меҳмонлари — Жаҳон Тинчлик Ассамблеясининг қатнашчилари совет пойтахтининг ҳаёти блан танишишни давом этдирмоқдалар.

10 июльда Ҳиндистон делегациясининг а'золари группаларга бўлиниб, Л. Н. Толстой музейи — усадьбасида, Третьяков галереясида, М. Горький номидаги Марказий маданият ва истироҳот паркида бўлдилар. Корея Халқ-Демократик республикасининг делегацияси тушгача Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида бўлди. Индонезия тинчлик тарафдорлари ҳаракатининг вакиллари В. И. Ленин ва И. В. Сталин Мавзолейини бориб кўрдилар ва гулчамбар қўйдилар. Сурия делегациясининг а'золари ҳам мавзолейда бўлдилар.

* * *

Четэл делегацияларининг ба'зиси Совет Иттифоқи бўйлаб саёҳатга жўнаб кетдилар. Вьетнам Демократик Республикаси делегацияси Сталинградга, Латин Америкасидаги бирқанча мамлакатларнинг делегатлари Ереванга, ҳиндистонли меҳмонлардан бир группаси Сталинободга жўнаб кетдилар.

10 июль кечқурун Корея Халқ-Демократик Республикасининг тинчлик тарафдорлари делегацияси ўз юртига жўнаб кетди. (ТАСС).

Иваново шаҳрида халқ сайли

ИВАНОВО, 10 июль, (ТАСС). Бугун шаҳардаги Степанов номли Маданият ва истироҳат паркига 20 мингга яқин киши келди. Бу ерда Иваново Вознесенскдаги умумий стачканинг 50 йиллигига бағишланган халқ сайли бўлди.

Ўқиш залида йиғилганлар ўлкашунос В. Глебовнинг тўқимачилар шаҳрида бундан ярим аср илгари бўлиб ўтган революцион воқиалар ҳақидаги докладини э'тибор блан тингладилар. Стачка қатнашчиси Е. Четвериков гулдурос қарсаклар блан кутиб олинди.

Қишлоқ советлари раисларининг семинари

ИРКУТСК, 9 июль. (ТАСС). Кеча бу ерда областьдаги қишлоқ Советлари раисларининг беш кунлик семинари тамом бўлди. Семинар ишида 300 дан кўпроқ киши, шу жумладан шимолдаги узоқ районларнинг вакиллари қатнашди.

Семинар қатнашчилари ташкилий-оммавий ишлар, экономика, агротехника, маданий қурилиш масалалари юзасидан лекциялар эшитдилар. Колхоз қишлоғини планлаш, Шарқий Сибирь шароитида боғдорчиликни ривожлантириш масалаларига бағишлаб махсус лекциялар ўқилди.

Иш тажрибаларини алмашиш қизғин ўтди. Семинар қатнашчилари областьдаги Дзержинский номли илғор совхозни бориб кўрдилар, музейларда ва планетарийда бўлдилар.

Семинар охирида СССР Олий Совети Президиумининг секретари ўртоқ Н. М. Пегов қишлоқ Советларининг раислари учун нутқ сўзлади.

ИЛҒОР КОЛХОЗ ДАЛАСИДА

Шу кунларда Чиноз районидаги Ленин номли колхознинг пахта далаларига чиқсангиз барқ уриб ўсаётган, шоналари гулга, гуллари кўсакларга айланаётган ғўзаларни кўриб беҳад қувонасиз.

Колхознинг барча бригада ва звено а'золари ўзаро социалистик мусобақа байроғини баланд кўтариб, ғўза парваришида янгидан-янги муваффақиятларни қўлга киритаётирлар. Улар, барча куч ва моддий техникадан тўла ҳамда унумли фойдаланган ҳолда ғайрат блан меҳнат қилиб, ғўзаларни 4 марта комплекс парваришдан чиқардилар. Айрим участкалардаги ғўзалар 2 марта узунасига ва кўндалангига культивация қилиниб, 2 марта озиқлантирилди.

Моҳир универсалчилардан Умурзоқ Эшимов, Қаҳҳор Қўлдошев ўртоқлар мавсумда минг гектар ердаги ғўзани культивация қилиб бериш мажбуриятини олган эдилар. Уларнинг ҳарбири бу мажбуриятни шараф блан бажариш учун астойдил меҳнат қилиб, кундалик графикни 1,5—2 ҳисса қилиб бажармоқдалар.

Азамат пахтакорлар ўтган йили пахтадан мўл ҳосил етиштирганликлари учун бу йил БҚХВга қатнашиш ҳуқуқига эга бўлдилар. Яқинда бир группа колхозчилар Москвага—БҚХВга жўнаб кетдилар.

Колхоз а'золари БҚХВнинг қатнашчиси деган шарафли номни келгуси йилда ҳам сақлаб қолиш учун ғайрат блан меҳнат қилаётирлар, ғўза парваришини намунали ўтказиш учун курашмоқдалар.

Суратда: колхоз раиси Юсуфаҳмад **Мираҳмедов** (чапда) ва партия ташкилотининг секретари Ҳошим **Салимов** ўртоқлар ғўза парвариши сифатини текширмоқдалар.

М. Шевелев фотоси.

Меҳнат кунларига аванс берилмоқда

ОРЖОНИКИДЗЕ, (Тошкент области), 11 июль, (ЎзТАГ) Оржоникидзе районининг колхозларида ишланган меҳнат кунлари учун учинчи марта пул ва натура авансплари берилабошланди.

Катта майдонда гектаридан 40 центнер ҳосил олиш учун курашаётган «Қизил Ўзбекистон» колхозининг жорий ҳисобига пахтакорларга аванс бериш учун 3 миллион сўмга яқин пул ўтказилди. Колхозда ҳар 10 кунда мунтазам равишда аванс бериб турилади. Колхоз партия ташкилоти бу тадбирга катта аҳамият бериб, пахтачилик усталарининг эришган ютуқларини пропаганда қилиш учун ва дангаса колхозчиларни танқид қилиш учун аванс бериш ҳақидаги ма'лумотлардан кенг фойдаланмоқда.

Агитатор К. Бакиров шу кунларда 17-нчи бригадада ўтказган суҳбат вақтида илғор пахтакор Х. Абдуқодировнинг 10 кун ичида 260 сўм пул ва 40 килограмм ғалла олганлигини айтди. Абдуқодиров мавсум бошидан буён 440 меҳнат куни ишлади ва умуман унга аванс тариқасида 4 минг сўмга яқин пул ва 1 тонна ғалла тегди. Оддий колхозчи Р. Шоазимова ишлаган 364 меҳнат куни учун 3,5 минг сўм пул ва 800 килограмм ғалла олди. Агитатор яна шулар блан бирқаторда сўнгги 10 кун ичида фақат 5 — 6 тадан меҳнат куни ишлаб, жуда кам миқдорда пул олган колхозчилардан Х. Турсунова ва И. Саидматовларни ҳам кўрсатиб ўтди. Агитаторнинг суҳбатидан кейин қизғин фикр олмашув бўлди. Колхозчилар суҳбат вақтида меҳнат унумдорлигини ошириш, бригадада интизомни мустаҳкамлаш зарурлиги тўғрисида гапирдилар.

Колхозчиларга мунтазам равишда аванс бериб турилиши экинларни парвариш қилиш сур'атини тезлаштириш ва сифатини оширишга ёрдам бермоқда. «Қизил Ўзбекистон» колхози пахтакорларидан 800 га яқин киши ҳозирги кунларда белгиланган нормаларни тўла ва ошириб бажармоқда.

„Агитатор кундалиги"

Сталин номидаги Тошкент тўқимачилик комбинатининг партия комитети «Агитатор кундалиги»ни чиқарабошлади.

Кундаликнинг биринчи сони чиқди. Унинг бошмақоласида бешинчи бешйиллик планни 12 ноябрьгача бажариш мажбуриятини олган тўқимачиларнинг кўпминг кишилик коллективи олдида турган муҳим вазифалар, тўқимачилик саноатини янада ривожлантиришнинг перспективалари тўғрисида ёзилган.

Агитатор кундалигида биринчи рус революциясининг 50 йиллигига бағишлаб ўтказиладиган навбатдаги суҳбатларнинг темалари, совет халқининг ер юзида тинчлик бўлишини ва халқлар дўстлигини та'минлаш йўлида олиб бораётган кураши, ишлабчиқариш новаторларининг тажрибасини ёйиш, рационализаторлар ҳаракати, фан ва ишлабчиқариш ходимларининг ижодий ҳамкорлигини мустаҳкамлаш бўйича ўтказиладиган суҳбатларнинг темалари тавсия қилинган. Ўтказиладиган ҳарбир тема учун адабиётлар рўйхати қўшимча қилинган.

«Агитатор кундалиги» кварталда бир марта чиқарилади. (ЎзТАГ).

Узсовпроф МТС ва совхозларга медицина хизмати кўрсатиш масаласини муҳокама қилди

Узсовпроф президиуми Республика Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари И. А. Челишеванинг МТС ва совхоз ишчилари ҳамда хизматчиларига медицина хизмати кўрсатишнинг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги докладини муҳокама қилди.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистоннинг қишлоқ районларида 411 та врачлик касалхона муассасалари ишлаб турибди, уларда терапевтика, хирургия, туғруқхона ва бошқа махсус бўлимлар бор. Стационар шифохоналарнинг кўпчилик қисми яхши жиҳозланган клинико-диагностика лабораторияларига эга бўлиб, рентген аппаратлари блан та'минланган. Қишлоқларда бирярим мингтадан ортиқ аптека ва аптека пунктлари ишлаб турибди. Республикадаги барча совхозларда участка касалохналари очилган. Тошкент ва Самарқанд медицина институтларининг профессорлари ва доцентлари консультациялар бериш учун қишлоқ даволаш муассасаларига мунтазам равишда бориб турадилар.

Сталин номидаги 16-нчи пахтачилик совхозида ва ғаллакор «Ударник» совхозида меҳнаткашларга медицина хизмати кўрсатиш яхши йўлга қўйилганлиги қайд этилди.

Узсовпроф президиуми қишлоқ меҳнаткашларига медицина хизмати кўрсатишни уюштиришдаги катта камчиликларни ҳам кўрсатиб ўтди ва Министрликка янги даволаш муассасалари қурилишини тугаллаш, касалхона, поликлиника, амбулаторияларни медицина ходимлари блан қисқа вақт ичида тўла та'минлашни, МТС ва совхозлар территориясини, умумий ётоқхона, ошхона ва дала шийпонларининг санитария жиҳатидан яхши текшириб турилишини амалга оширишни тавсия этди.

(ЎзТАГ).

Вьетнам Демократик Республикасининг Ҳукумат делегацияси Свердловскга келди

СВЕРДЛОВСК. 11 июль (ТАСС). Вьетнам Демократик Республикасининг президент Хо Ши Мин бошчилигида Москвага бораётган ҳукумат делегацияси бугун Новосибирскдан Свердловскга келди. Делегация блан бирга СССР Олий Совети Президиумининг секретари Н. М. Пегов, СССР ТИМ Протокол бўлими мудирининг ёрдамчиси К. А. Кочетков, шунингдек ВДР нинг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Нгуэн Лонг Банг ҳам келдилар.

Аэродром Вьетнам Демократик Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари блан безатилган эди. Меҳмонларни Свердловск шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси И. П. Муравьев, КПСС Свердловск область комитетининг секретарьлари П. Н. Исаев, В. А. Куроедов, область Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари А. И. Биков, КПСС Свердловск шаҳар комитетининг секретари М. И. Кузин, шаҳар меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари кутиб олдилар.

Йиғилганлар азиз меҳмонларни самимий табрикладилар. Пионерлар Хо Ши Минга ва делегация а'золарига гулдасталар тақдим этдилар.

Аэродромда митинг бўлди. Свердловск шаҳар совети ижроия комитетининг раиси И. И. Муравьев меҳмонларга қарата нутқ сўзлади.

Йиғилганлар томонидан самимий кутиб олинган президент Хо Ши Мин микрофон олдида нутқ сўзлади. У рус тилида сўзлаган нутқида бундай деди:

Қадрдон ўртоқлар, қадрдон дўстлар!

Мени ва делегациянинг ҳамма а'золарини қизғин ва унутилмас даражада самимий кутиб олганликларингиз учун сизларга чин қалбимдан ташаккур изҳор қилишимга ижозат бергайсиз. Мен вьетнам халқидан сизларга қардошлик саломи топшираолганлигим учун жуда хурсандман. Вьетнам халқи сизларга янада гуллаб-яшнашни ва коммунизм қуриш ишида янада муваффақиятларга эришишни тилайди.

Биз сизларнинг ажойиб шаҳрингиз тўғрисида, ажойиб машиналар яратаётган талантли кишиларингиз ҳақида кўп нарсаларни эшитганмиз. Сизларнинг бундай самимий кутиб олишингиз улуғ Совет Иттифоқи халқларининг Вьетнам Демократик Республикаси халқига бўлган самимий муҳаббат ҳисларини бизларга яққол кўрсатади.

Яшасин совет ва вьетнам халқлари ўртасидаги абадий ва бузилмас дўстлик!

Яшасин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

Яшасин бутун дун'ёда тинчлик!

Хо Ши Мин нутқи қайта-қайта қизғин қарсаклар блан бўлиниб турди.

Шаҳарга борган вақтда йўлда меҳмонларни мингларча меҳнаткашлар табрикладилар. «Яшасин қаҳрамон вьетнам халқи ва унинг шонли раҳбари Хо Ши Мин!» «Совет ва вьетнам халқлари ўртасидаги бузилмас дўстлик мустаҳкамлансин ва гуллаб-яшнасин!», «Яшасин бутун дун'ёда тинчлик!» деган табрик шиорлари янградди.

Вьетнам Демократик Республикаси Ҳукумат делегациясининг Свердловскда бўлиши

СВЕРДЛОВСК, 11 июль (ТАСС). Вьетнам Демократик Республикасининг президент Хо Ши Мин бошчилигида Свердловскда меҳмон бўлиб турган ҳукумат делегацияси бугун мамлакатимиздаги энг йирик корхоналардан бири бўлган Серго Оржоникидзе номли Урал оғир машинасозлик заводини бориб кўрди. Завод бош инженери С. Самойлов меҳмонларга ҳамроҳ бўлди.

Президент ва унинг ҳамроҳлари темирчилик-пресс цехида бўлдилар. Улар бу ерда уч ва беш тонна оғирлигидаги катта болғаларнинг ишини кўздан кечирдилар. 10 минг тонна оғирлигидаги босим блан ишлайдиган пресс меҳмонларнинг э'тиборини айниқса ўзига жалб қилди. Бу прессда ўша вақтда кўп тонна оғирликдаги деталь қисиб тайёрланаётган эди.

Президент Хо Ши Мин завод новаторлари яратган ва тайёрлаган тоблаш манипуляторларининг иши блан қизиқди. Машинасозлар бу агрегатларни «механик темирчилар» деб атамоқдалар. Бу манипуляторлар қиздириб чўғ қилинган катта қуйилмаларни болға тагига келтириб қўядилар ва айлантириб турадилар, шу блан темирчиларни оғир қўл меҳнатидан озод қиладилар.

Ўша цехда Хо Ши Мин Уралнинг донгдор темирчиси Тимофей Олейников блан ва манипулятор машинисти ёш ишчи Екатерина Ильшаньшина блан танишиб, уларга меҳнат соҳасида янги муваффақиятлар тилади.

Сўнгра делегация механика-йиғув цехларида бўлди. Детальларни юқори частотали токлар блан тоблаш участкаси меҳмонларни айниқса қизиқтирди. Меҳмонлар узоқ вақт тўхталиб, оригинал установкаларни кўздан кечирдилар. Инженер В. Артемьев бу установкалар меҳнат унумдорлигини кўп марта оширганлигини ва детальларнинг иш муддатини узайтириш имкониятини берганлигини айтди.

Хо Ши Минни ва делегация а'золарини цехларда мингларча ишчилар самимий табрикладилар.

Цехлар кўрилиб бўлгандан кейин завод бошқармасида дўстона суҳбат бўлди. Завод бош инженери С. Самойлов меҳмонларга заводнинг тарихи ҳақида, корхона ишлаб чиқараётган янги машиналар тўғрисида ишчиларнинг маданий-техника тараққиёти ва турмуши ҳақида сўзлаб берди.

Президент Хо Ши Мин кўп савол берди. У заводда социалистик мусобақанинг ташкил қилиниши, ишлабчиқариш плани қандай бажарилаётганлиги блан қизиқди. С. Самойлов Уралмашзавод беш квартал давомида машинасозларнинг Бутуниттифоқ мусобақасида биринчиликни қўлда сақлаб келаётганлигини айтди. Бу хабарни делегациянинг ҳамма а'золари қарсаклар блан кутиб олдилар.

Сўнгра Уралмашзавод ходимлари делегацияга бирнеча минг ишчининг ишини қиладиган одимловчи экскаватор моделини совға қилиб тақдим этдилар. Хо Ши Мин совғани қабул қилиб олиб, бундай деди:

— Бугун биз модельни қабул қилиб олмоқдамиз, эртага эса бизларга одимловчи чинакам экскаватор керак бўлади.

Меҳмонларга заводнинг «УЗТМ» деган маркаси туширилган значеклар топширилади.

Заводни келиб кўрган фахрий кишиларнинг фикрлари ёзиладиган дафтарга президент Хо Ши Мин қуйидаги сўзларни ёзиб қолдирди:

«Биз Уралмашзаводни келиб кўрганлигимиз блан жуда бахтиёрмиз. Биз заводингизнинг коммунизм қуриш ишидаги ғоят катта муваффақиятларини кўрганлигимиз учун ғоят хурсандмиз. Сизларга чин қалбдан янада муваффақиятлар тилаймиз. Қардошлик саломи. Хо Ши Мин».

Бугун Свердловск шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси И. Муравьев президент Хо Ши Мин ва Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумат делегацияси шарафига зиёфат берди. Зиёфат дўстона ва самимий вазиятда ўтди.

Кечқурун меҳмонлар Свердловск циркидаги томошаларда ҳозир бўлдилар.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

Чирчиқ шаҳар ижрокомининг иш тажрибасидан

Чирчиқ шаҳар ижроия комитети сайловчилар наказларини амалга ошириш, шаҳар хўжалигини ривожлантириш соҳасида катта ишлар қилмоқда. Ижроком партия ва ҳукуматимиз томонидан қўйилган вазифаларни ҳал этишга бевосита депутатларни ва шаҳар меҳнаткашларини жалб этмоқда.

Меҳнаткашларнинг маданий-маиший шароитларини яхшилаш мақсадида ободончилик ва коммунал хўжалик доимий комиссияси шаҳар ижрокоми блан биргаликда шаҳарни ободонлаштириш тадбирларини, уй-жой қурилиш масалаларини белгилаб чиқиб, уларни шаҳар Совети сессиясининг муҳокамасига қўйди. Бу тадбирларда уй-жойлар, болалар боғчалари, яслилар, мактаблар, клублар, пионерлар уйлари, совет колхоз бозори, озиқ-овқат базалари, маиший хизмат комбинатлари, ателье, йўл ва тротуарлар қурилишини кенгайтириш кўзда тутилади.

Бу йил ҳарбири 88 ўринга эга бўлган иккита болалар боғчаси, иккита ўрта мактаб биноси, қишки кино-театр, аҳолига хизмат кўрсатучи иккита маиший комбинат қурилиб ишга туширилади, водопровод шоҳобчаси кенгайтирилади. Ҳозир шаҳарда машинасозлар ва химиклар учун иккита клуб, ўтўчириш депоси, юқумли касаллар касалхонасининг корпуси, иккита мактаб ва уй-жой бинолари қурилмоқда.

Шаҳар ижроия комитети ободончилик ишига шаҳар аҳолисини кенг жалб этмоқда. Шаҳарни кўкаламзорлаштириш, гул кўчатлари ўтқазиш, паркни ремонт қилишда шаҳар меҳнаткашлари актив иштирок этди. Шунингдек павильонлар қурилиб, ариқлар тозаланди. Жамоатчиликнинг кучини жалб этиш йўли блан «Чирчиксельмаш» заводи районида спорт майдончаси қурилди. Шаҳарда янги парк қурилиб, иҳота қилинмоқда, кўл қурилмоқда. Бу ишлар учун қарийб 500 минг сўм ажратилган.

Ижроия комитет меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларини кўриб чиқишга алоҳида э'тибор бераётир. Ижроия комитет шаҳарнинг йирик корхоналарида меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларини кўриб чиқиш аҳволлари блан танишиб чиқди, бу ишнинг олиб борилишида корхона раҳбарлари томонидан йўл қўйилаётган катта камчиликлар очиб ташланди. Шунингдек, шаҳар ижрокомининг айрим ЗАГС ва социал та'минот бўлимларида ҳам меҳнаткашлардан тушган ариза ва шикоятларга бюрократларча муносабатда бўлиш фактлари аниқланди, бу масала шаҳар советининг сессиясида кўрилиб, депутатлар меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига нисбатан бундай муносабатни қаттиқ танқид қилдилар ва қимматли таклифлар киритдилар.

Шаҳар Советининг депутатлари меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш соҳасида ҳам намунали иш қилмоқда. Масалан, депутатлардан 18 киши «Средазхиммаш» заводида ишчиларга, инженер-техник ходимларга ва хизматчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатишнинг аҳволи блан ҳартарафлама танишиб чиқдилар. Улар ётоқхоналарда яшовчи ёш ишчиларнинг уй-жой ва маиший шароити яхши эмаслигини, улар блан олиб борилаётган маданий-оқартув ва тарбиявий ишлар талабга жавоб бермайдиган даражага тушиб қолганлигини, қизил бурчакларда газета, журнал ва бадиий адабиётлар етарли миқдорда эмаслигини аниқладилар. Бу аҳволни тузатишни завод ма'муриятидан талаб этдилар.

Шаҳар ижроия комитети ўз фаолиятида ва шаҳар хўжалиги олдида турган муҳим вазифаларни амалга оширишда доимий комиссиялар блан яқиндан алоқа қилган ҳолда ишлайди, ўз ишида уларнинг ёрдамига суянади. Шунга кўра доимий комиссияларнинг фаолияти яхшиланмоқда, улар, ижроия комитет ва сессия муҳокамасига янги ва актуал масалаларни қўймоқдалар. Халқ маорифи доимий комиссияси (раиси депутат Машталер, а'золари депутатлардан Разумовский, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи Жедрина ва Алехина ўртоқлар) ўз ишини сайловчилар наказы асосида ташкил этмоқда. Доимий комиссия шаҳар Советининг 3-нчи сессияси муҳокамасига мактабларга оталик қилиш ишларини кучайтириш масаласини қўйди. Шаҳар корхоналари мактабларни ремонт қилишда, шаҳар пионер лагерьларини қуришда, ўқув-тарбия ишларини яхшилашда ёрдам бериш юзасидан ўз устларига конкрет социалистик мажбуриятлар олдилар.

Маҳаллий Советларга бўлиб ўтган сайлов кампанияси даврида сайловчилар ўз кандидатларига шаҳарда савдо маданиятини яхшилаш соҳасида наказлар берган эдилар. Ижроком бу наказларни кўриб чиқди. Шу асосда шаҳар совети ҳузуридаги савдо доимий комиссияси шаҳар савдо бўлими блан ҳамкорликда бу наказларни бажаришга киришди. Комиссия шаҳар корхоналарининг касаба союзлари ҳузуридаги инспекторларни, жамоатчи контролерларни ўз теварагига жалб этди. Савдо доимий комиссиясининг активи депутатлар блан биргаликда савдо тормоқларини текширганида савдо ташкилотлари ўзларига белгиланган фондни олмаётганликлари, нон ташишнинг нотўғри уюштирилганлиги сабабли нон сифати бузилаётганлиги, нон заводи эса, кам ассортиментда маҳсулот етказиб бераётгани аниқланди.

Кейин савдо комиссияси ўз йиғилишига барча савдо ташкилотларининг раҳбарларини таклиф этди ва унда нон савдосининг аҳволини муҳокама қилди. Комиссия савдо ташкилотларининг раҳбарларидан нон блан савдо қилиш маданиятини тубдан яхшилашни, шу мақсадда нон ташучи машиналарни талабга мувофиқ жиҳозлашни, завод директоридан эса белгиланган ассортиментда нон етказиб беришни талаб этди. Эндиликда шаҳарда нон савдоси яхшиланиб, аҳоли магазинлардан ҳархил нон сотиб олмоқда.

Шаҳар ижроия комитети ишидаги характерли хусусият шундан иборатки, у ўз ишини коллегиаль равишда тасдиқланган план асосида олиб бораётир. Бўлим мудирлари, доимий комиссиянинг раислари ҳар кварталнинг охирида ижроком мажлисида муҳокама қилиниши зарур бўлган масалаларни киритадилар. Бунда меҳнаткашлар ва депутатларнинг талаб ва таклифлари ҳисобга олинган бўлади. Ижроия комитет ҳарбир масалани пухта муҳокама қилиб, тегишли қарор қабул қилади. Чиқарилган қарорни амалга ошириш учун депутатлар, актив жалб этилади, унинг бажарилиши устидан изчиллик блан контроллик олиб борилади. Шунинг учун ҳам шаҳар ижроия комитети шаҳар хўжалигини ривожлантиришда, сайловчилар наказларини амалга оширишда катта муваффақиятларга эришмоқда.

П. ШУМИЛИН.

Янги китоблар

Ўзбекистон ССР Ўқув-Педагогика Давлат нашриёти қуйидаги дарсликларни нашр этди:

В. А. КАРПИНСКИЙ.— «СССР Конституцияси» (ўрта мактабнинг 7-нчи синфи учун дарслик). 188 бет, тиражи 75.000, баҳоси 1 сўм 90 тийин.

Е. А. СТЭНМАН. М. А. ЕНИЛЕЕВА. — «Книга для чтения по русскому языку» (ўзбек мактабларининг 5-нчи синфлари учун). 200 бет, тиражи 100.000, баҳоси 1 сўм 95 тийин.

М. А. ЗАЛЬДИНЕР. — «Русский язык» (Ўзбек мактабларининг 3-нчи синфлари учун дарслик). 212 бет, тиражи 80.000, баҳоси 1 сўм 70 тийин.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг нашриёти рус тилида қуйидаги китобларни нашр этди:

«Собрание восточных рукописей Академии Наук Ўзбекской ССР». (Том III). Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент-а'зоси, Тожикистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий а'зоси, тарих фанлари доктори, профессор **А. А. Семенов** таҳрири ва иштироки остида. 554 бет, тиражи 1.500, баҳоси 21 сўм.

О. А. СУХАРЕЕВА. М. А. БИКЖАНОВА. «Прошлое и настоящее селения Айкыран». 238 бет, тиражи 1.500, баҳоси 13 сўм 50 тийин.

Е. Х. УЗЕНБАЕВ, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, — **«Вегетативная гибридизация хлопчатника».** 180 бет, тиражи 3.000, баҳоси 9 сўм 50 тийин.

А. Х. БАБАХОДЖАЕВ.— «Провал агрессивной политики английского империализма в Средней Азии». (1917—1920 йиллар). 160 бет, тиражи 2.000, баҳоси 7 сўм 50 тийин.

«Труды института математики и механики» (выпуск 13). 168 бет, тиражи 1.000 баҳоси 12 сўм 45 тийин.

Ҳамидовнинг қилмишлари

— Нимасини айтасиз, ота-онанинг хоҳиши-да. Ёшлик қилиб, нима десалар лаққа ишонибман. Мана, энди ўзлари ҳам пушаймон. Кечалари мижжа қоқмайман. Эссиз ёшлик!... — деб Воҳид ма'юслик блан бош чайқайди, толиннинг пастлигидан нолийди...

1953 йил. Куз пайти. Воҳид Совет армияси сафидан демобилизация қилинди. У йўлда — поездда келар экан, «Қулинг ўргилсин дўндиқча»га уйланиш ҳақида хаёл сурди. Уйга етиб келиб, орадан 10—15 кун ўтган бўлишига қарамай, унинг кўз ўнгидан «бўйи гул, сочи сунбул, қоши камон»лар лип-лип ўтаберди.

Ўғлининг чалама-чатки қадам босишидан ота-она ташвишга тушди. Чунки Воҳид армия сафига кетишдан олдин ҳам бир ўртоғи блан «йигитчилик қилиб» бир қизни зўрламоқчи бўлган. Ота-она Воҳидни бу қилмишидан озмунча хижолат чекмади. Агар сиз Ҳамид отадан ўғлингизни нега дарров уйлантириб қўйдингиз деб сўрасангиз, Ҳамид ота:

— Нима қилайлик, боласи тушмагур шўх. Бошимизга яна ўша кунлар тушмасин дедик-да, — деб жавоб беради.

Қиз ва йигит бир-бири блан учрашди, гаплашди. Бу учрашувлардан кейин йигит «Зап қиз экан-да, хотин бўлса бундан ортиқ бўлмайди, уйланмаган номард» деган хулосага келган бўлса, қиз ҳам «турмушимиз яхши ўтади» деган ширин орзу блан уйга қайтар эди...

Тўй бўлиб, орадан бироз вақт ўтгач, Воҳиднинг пешонаси тиришиб, қовоғидан қор ёғадиган бўлиб қолди. Аввал Нафисахон деб тилидан асал томса, кейин «Ҳой хотин» деб чақирабошлади. Тирноқ орасидан кир ахтариб, тўнглик қилиб, «номоз ўқимайсан, чойхона олдидан ўтганда, юзингни бекитмайсан» деб айблади. Ҳатто юзини қандай бекитиб юриш кераклиги ҳақида гапириб, рўмолни тангиб ҳам кўрсатди.

Нафиса эрига ма'қул келадиган бирор иш қилишга уринар, елиб-югуриб уй юмушини бажарар эди. Оилани мустаҳкамлаш, иқтисодий жиҳатдан яхшилаш учун у 1954 йил февралида Клара Цеткин номли артельга илгариги касби—бичучи бўлиб ишга кирди. Бичучилик-тикучилик курсида ўқишни давом этдирди. Броқ буларнинг ҳечқайсиси Воҳиднинг «кўнгли»ни иситишга ёрдам бераолмади.

Воҳид уйда турмасдан, улфатлари блан аллақандай «кеча»ларга тез-тез бориб турди. Кейинроқ эса: «Хотин розилик бер, биттаси блан гаплашиб юрибман, олиб келсам, сенга чўри бўлади, ҳар ой минг сўм топади» деб Нафисани кўндирмоқчи бўлди. Броқ, у унамади. Шундан сўнг Воҳид хотинининг «қон чиқмас» жойини топиб калтаклайбошлади.

Воҳид Нафисанинг ишхонасига келиб, бригада бошлиғи Клавдия Николаевна Токарскаяга «Нафисанинг ишдан бўшатмасангиз, уйимиз уй бўлмайди» деб туриб олди. Мақсадига эришди. Лекин бу блан «хотиндан қутилиш» мумкин эмаслигини сезди. Чунки Нафиса ҳомиладор эди. У борган сари қутириб калтаклашни одат қилди. Натижада шу йилнинг февраль ойида қаттиқ калтак зарбидан ҳолсизланган Нафиса касалхонага боришга мажбур бўлди. Касалхонада ҳомиласи тушди. У касалхонада ётганда бағритош эр бирор марта «ҳолинг қалай» деб хабар ҳам олмади. 4 кундан сўнг у соғайиб уйга қайтди. Воҳид пинагини бузмади. Аксинча тўнини тескари кийиб олди-да, март ойининг бошида Тошғулом акага қуйидагича хат ёзди:

«... Қизингизни умри бекорга ўтаяпти. Турмуш бошлангандан шу кунгача қизингиз ва мен ҳаётнинг айш-ишратини кўрмадик.

Энди Нафиса ҳам ўз тақдирини кўрсин. Эндиги турмушимиз тўғри келмайди. Ёлғиз қизингизни олиб кетинг. У ҳам ўз бахтини топсин ва совға молларингизни ҳам кечиктирмай олиб кетинглар».

Конвертнинг сиртига «Ушбуни олишларингиз блан тезда ҳал этинглар. Илтимос блан Воҳид Ҳамидов» деб ёзилган. У хатни олиб келишга юраги бетламай укаси Мирсаматдан бериб юборди.

Бу — ВЛКСМ а'зоси Воҳиднинг ўз қўли блан ёзган хати! Воҳиднинг ўз турмуш ўртоғи, хотин-қизларга, Совет оиласига нисбатан тутган муносабати ана шундай!

Хат Тошғулом Юсуповга келиб тегди. У хатни очиб ўқигач, ҳанг-манг бўлди, эти ивишиб, муздек тер босди. Икки ёшнинг иноқ турмуш қуришини, тиниб-тинчиб кетишини орзу қилган Тошғулом ака бундай бўлишини хаёлига ҳам келтирмаган эди. Броқ қоғоздаги ёзувлар уни даҳшатга солган эди. Шундай бўлса ҳам «Куёвимиз ёшлик қилибди, дамидан тушиб қолар» деган андиша блан ўзини юпатди. Нари-берини ўйлаб, уларни яна тинчлантирмоқчи бўлди. Афсуски, натижа Тошғулом ака кутганича бўлмади. Чунки Воҳид хатни юборгандан кейин хотинини «юз талоқ» қилиб «кўкрагига сув сепган» эди...

Комсомол комитети бу масалага қандай қаради? Нафиса район комсомол комитетига шикоят қилиб келганига қадар бу масала юзасидан қанақа тадбирларни амалга оширди? Деярли ҳеч иш қилгани йўқ.

Комсомол комитети Ҳамидовнинг тўқимачилик комбинати механика заводига ишга келган кунидан бошлаб билади: унга бирнеча марта топшириқ берилди-ю, бажарилмай қолиб кетди. Ҳамидовнинг корхонадаги ишчилар блан қўпол муомала қилаётгани, ишлабчиқаришда ўз вазифасига совуққонлик блан қараб, икки марта «Крокодил»га тушгани, хотин-қизларга бой-феодалларча муносабатда бўлаётгани сир эмас эди.

Комсомол комитети Ҳамидовнинг бу ярамас одатларини билгани ҳолда индамасдан келгани кишини таажжублантиради. Тўғри, комитет Ҳамидов масаласини бюрода муҳокама қилди, уни комсомол сафидан ўчирди. Броқ, бу тадбир «борига барака» қилиниб, «Ёмонлик қилдими, комсомолдан ўчир» қабилида амалга оширилди. Нафиса район комсомол комитетига шикоят қилиб келгандагина комитет бу ишга аралашди.

Ҳамидов эса тилёғламачилик қилиб, Нафисани алдади, кейин ерга қаради, унинг ота-онасини қойитди, ширин бир оиланинг бошига ташвиш солди. Аммо, совет жамоатчилиги Ҳамидов каби қора юракларнинг қилмишини кечирмайди.

Сталин номли Тошкент тўқимачилик комбинатида тотув, фаровон ҳаёт кечираётган оилалар жуда кўп. Уларнинг тотув, яхши яшаши ҳаммани ҳам қувонтиради. Броқ, комсомол комитети жамоатчиликни ташвишга солаётган Воҳид Ҳамидов воқиасининг содир бўлмаслиги, оммавий-сиёсий, тарбиявий-ташкилий ишларни кучайтириш орқасида мустаҳкам совет оиласи учун қат'ий кураш олиб боришни унутмаслиги лозим.

С. РАҲИМОВ.

Депутатлар сайловчилар орасида

Тушки овқатланиш пайти. Ўртачирчиқ районидаги Ворошилов номли колхознинг 8-нчи бригада дала шийпонига 3 та бригаданинг 70 га яқин а'зоси тўпланган колхозчилар район ижроия комитетининг секретари депутат Ваҳобов блан учрашишга йиғилган эдилар.

Меҳнаткашларнинг талабига биноан депутатларнинг ташаббуси блан колхоздаги еттийиллик мактаб ўрта мактабга айлантирилди, чорва моллари учун янги типда отхона ва молхоналар қурилди. Район Совети ободончилик соҳасида бир қатор ишларни амалга оширишни белгилаб чиқди. Депутат ўз ҳисобида яқин кунларда Фарҳод ГЭСидан электр қуввати олиниши, район маркази — Тўйтепада меҳнаткашларнинг маданий дам олишлари учун янгидан маданият ва истироҳат боғи қурилажаги ҳақида гапирди.

Сайловчилар район советининг депутати Ваҳобовнинг ҳисоботини эшитдилар ва ундан колхозчиларга кино хизмати кўрсатишни яхшилашда яқиндан ёрдам кўрсатишни сўрадилар.

Район Советининг депутатлари С. Қирғизов, В. М. Пягай ўртоқлар ҳам ўз сайловчилари блан учрашиб ҳисоб бердилар.

М. РИХСИЕВА,
Т. ЙЎЛДОШЕВ,
И. ҚУРБОНОВ.

Паркентда савдо тормоқлари кенгаймоқда

Паркент район, матлубот жамияти қишлоқ аҳолисини озиқ-овқат ва саноат моллари блан та'минлаш, савдо шоҳобчаларини кенгайтириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Маданий савдо қилиш ва товар обороти планини бажариш бўйича савдо ходимлари ўртасида ўзаро социалистик мусобақа шартномалари тузилган.

Район матлубот жамияти 1-нчи кварталда товар оборот планини 127 процент, иккинчи квартал планини эса, 108 процентдан ошириб бажарди. Савдо ходимларидан хўжалик моллари магазини мудири С. Маҳкамов, Сўқоқ қишлоқ магазин мудири Х. Домлажанов, Охунбобоев номли колхоздаги магазин мудири К. Сойипов, Паркент қишлоғидаги магазин мудири М. Нурматов ўртоқлар товар обороти планини ой сайин ортиғи блан бажариб келмоқдалар.

Район аҳолисининг озиқ-овқат ва саноат молларига бўлган эҳтиёжлари тобора ўсиб бормоқда. Матлубот жамияти аҳоли эҳтиёжини кўпроқ қондириш мақсадида савдо шохобчаларини кенгайтирмоқда. Илгари нонвойхона фақат 500 — 600 килограмм нон тайёрлар эди, холос. Бу эса, аҳоли эҳтиёжини қопламас эди. Ҳозир нонвойхона кенгайтирилган, кунига 1,5 — 2 тонна миқдорида нон тайёрланмоқда. Бундан ташқари алоҳида тандир қурилиб, аҳолига хилма-хил обинон ёпиб берилмоқда.

МТС ҳузурида ва «Паркент» савхозида янги типовой ошхона қурилди. Район марказида май ойида янги сельмаг қурилиб ишга туширилди. Матлубот жамияти район марказидан узоқда бўлган тоғ бағрида яшовчи аҳолига савдо хизматини яхшилаш тадбирларини ҳам белгилаб чиқди. Ҳозир Хисарак, Заркент, Намданак қишлоқларида янги савдо дўконлари қурилмоқда. Кўчма дўконлар ташкил этилди. Улар чорвадор ва ғаллакорлар ўртасида савдо ишини қизитиб юбормоқдалар. Булар натижасида озиқ-овқат ва саноат моллари блан савдо қилиш 1,5 ҳисса ортди.

Савдо ишларининг яхшиланиши туфайли матлубот жамияти а'золарининг сони ортиб, уларнинг манфаатдорлиги ошиб бормоқда. Пайчиларнинг сони илгари 4670 кишидан иборат бўлган бўлса, ҳозир 5000 кишидан ошди. Жамият 1953 йили ўз а'золарига 80 минг сўм пул тақсимлаб берган бўлса, бу йил қилинган фойдадан 186260 сўм пул тақсимлаб берилди. Район матлубот жамиятининг бундай намунали ишларидан колхозчи, ишчи ва хизматчилар хурсанд бўлмоқдалар.

Ю. БАҲОДИРОВ.

Янги техника институти

Олий ма'лумотли алоқачи кадрлар тайёрлаб чиқариш мақсадида Тошкентдаги алоқа политехникуми базасида алоқа электротехника институти ташкил қилинмоқда. Институтда ўқиш 1 сентябрьдан бошланади.

Бу йил телефон ва телеграф факультетига 150 студент қабул қилинади. Келгуси йили радио факультети очилади. Ҳозир қабул комиссиясига институтга қабул қилинишларини сўраб 60 дан ортиқ йигит-қиз ариза берди.

Янги ўқув йилида ўқитиш ишлари техникум базасида олиб борилади. Яқин келажакда институт ўзининг биноси ва ўқитучилар коллективига эга бўлади, факультетлар сони ҳам ортади.

Дам олиб қайтдилар

Пойтахт саноат корхоналарининг ишчи-хизматчилари ва инженер-техник ходимлари ўз меҳнат отпускалари даврида Ватанимизнинг энг гўзал ерларига жойлашган дам олиш уйлари ва санаторияларга бориб хордиқ чиқармоқдалар ҳамда ўз саломатликларини янада мустаҳкамламоқдалар. Л. М. Каганович номли паровоз-вагон ремонт заводининг ишчилари, хизматчилари ва инженер-техник ходимларидан 100 киши курорт, дам олиш уйлари, санаторияларда дам олиб қайтдилар.

Токарьлардан Ясюк, Фахрутдинов, қозончи Савин, газосварщчик Мастяев ўртоқлар Ессентуки, Кисловодск ва бошқа курорт, дам олиш уйларида бўлдилар.

Йил охиригача завод коллективидан яна 150 га яқин киши курорт, санатория ва дам олиш уйларига борадилар.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Номерсиз уйлар“

Қорасув районининг Қорасув шоссесида, Комсомол, Новая жизнь, Заводская ва бошқа кўчалардаги уйларнинг кўпида номер йўқлиги, почтальон ва истаб борувчи кишилар сарсон саргардон бўлиб юриши «Тошкент ҳақиқати» газетасининг 26 июньда босилган «Номерсиз уйлар» сарлавҳали материалда танқид қилинган эди.

Меҳнаткашлар депутатлари Қорасув район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Зокирхўжаевни редакцияга хабар қилишича, газета материали район ижроия комитетининг мажлисида муҳокама қилинган ва унда келтирилган фактлар тўла тасдиқланган. Район коммунал хўжалик бўлими, айниқса унинг бошлиғи ўртоқ Мўминов бу ҳунук аҳволга йўл қўйиб келгани алоҳида қайд қилиб ўтилган. Шу йилнинг III квартали ичида райондаги ҳамма кўча, тупик, проездларни номини аниқлаш, уйларга номер қўйиб чиқиш ва қишлоқ советлари территориясидаги уйларнинг ҳам номерларини тартибга солишга қарор қилинган.

Коммунистик ахлоқ тўғрисида

Совет халқи Коммунистик партия етакчилигида мамлакатимизда социализм қуришни тугаллаш ва социализмдан аста-секин коммунизмга ўтишдек буюк вазифани муваффақиятли амалга ошираётган бир даврда меҳнаткашларни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш, эски жамиятнинг кишилар онгидаги сарқитларини тугатиш ғоят муҳим аҳамиятга эгадир.

Меҳнаткашлар оммасини коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш — партиямизнинг коммунистик тарбия соҳасидаги барча ишларининг муҳим, ажралмас қисмидир.

Ахлоқ — кишиларнинг ўзаро муносабатларини, уларнинг жамиятга, синфлар ва партияларга бўлган муносабатларини ифодалайдиган, тарихан ўзгариб турадиган норма ва қоидалар йиғиндисидан иборатдир. Ахлоқнинг норма ва қоидалари ҳуқуқнинг норма ва қоидаларидан фарқ қилади. Кишилар ахлоқ нормаларига жамоатчилик фикри та'сири остида ўз ички э'тиқодлари ва одатлари тақозаси блан риоя қиладилар. Ҳуқуқ нормалари эса ма'мурий чоралар орқали амалга оширилади.

Ахлоқ — ижтимоий онг формаларидан биридир. Ахлоқ нормалари ижтимоий турмуш, жамиятнинг моддий ҳаёт шароитлари, жамият иқтисодий базиси блан белгиланади. Ижтимоий тузумнинг ўзгариши блан ахлоқ ҳам ўзгаради.

Синфий жамиятда ахлоқ синфий характерга эга бўлади. Кишиларнинг синфий, иқтисодий (ишлабчиқариш) муносабатлари — ахлоқни юзага келтирувчи манба'лардир. Ҳарбир синф ўз идеологияси ва ўз ахлоқига эга. Ҳукмрон синфнинг ахлоқи ҳукмрон ахлоқдир. Масалан, капитализм шароитида буржуа ахлоқи ҳукмронлик қилади. Бизнинг совет жамиятимизда эса, ҳукмрон ахлоқ — коммунистик ахлоқдир.

Буржуа ахлоқи капитализм ҳаётини акс этдиради, у хусусий, капиталистик мулкчиликни, кишининг киши томонидан эксплуатация қилинишини ҳимоя қилади. Худбинлик, шахсиятпарастлик, иккиюзламачилик — буржуа ахлоқининг характерли томонларидир.

Буржуа кишиси хатти-ҳаракатининг бош принципи — фойда ортдириш, ҳарқандай йўл ва воситалар блан ўз хусусий мулкини кўпайтиришдан иборатдир. Капиталистлар ўз шахсий манфаатлари йўлида оила, миллат ва ватандан воз кечишгача бориб етадилар. Империализм даврида буржуа ахлоқи тамоман тушкунликка учрайди, чириб боради. Ҳозирги даврда империалистик буржуазия ҳарқандай ахлоқ нормаларини очиқдан-очиқ ва сурбетларча инкор қилаётир, гуманизмга қарши чиқмоқда, ахлоқсизликни, фоҳишабозликни тарғиб қилмоқда.

Коммунистик ахлоқ асослари ишчилар синфининг буржуазияга қарши олиб борган синфий кураши жараёнида вужудга келди. Маркс ва Энгельснинг «Коммунистик партия манифести» номли машҳур асари коммунистик ахлоқнинг асосий принципларини умумлаштириб берган ва бу принципларни ҳаммага ма'лум қилган биринчи ҳужжат бўлди.

Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси ҳамда СССРда социализм қурилганлиги натижасида коммунистик ахлоқ мамлакатимизда ҳукмрон бўлиб қолди. Коммунистик ахлоқ бошқа ҳарқандай ахлоқдан тубдан фарқ қилади. Коммунистик ахлоқ буржуа ахлоқига тамомила қарама-қаршидир. Коммунистик ахлоқ энг олийжаноб, энг прогрессив, чинакам инсоний ахлоқдир.

Социалистик ижтимоий тузум, ишлабчиқариш воситаларига бўлган социалистик мулкчилик — коммунистик ахлоқнинг иқтисодий асосидир. Марксизм-ленинизм эса, коммунистик ахлоқнинг ғоявий асосидир. Совет жамиятининг ма'навий-сиёсий бирлиги, СССР халқларининг дўстлиги, совет ватанпарварлиги, социалистик демократизм, танқид ва ўз-ўзини танқид кишиларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг энг муҳим омилларидир.

Буржуа ахлоқига хос шахсиятпарастликка қарама-қарши бўлган коллективизм коммунистик ахлоқнинг энг характерли хусусиятларидандир. Буржуа ахлоқига хос бўлган шахсиятпарастлик принципи ишлабчиқариш воситаларига бўлган хусусий мулкчиликдан келиб чиқади, коллективизм принципи эса, ишлабчиқариш воситаларига бўлган жамоат мулкчилиги блан мустаҳкам боғлангандир. Ишлабчиқариш воситаларининг хусусий мулк эканлиги кишиларни бир-бирига бегона қилиб қўяди, улар ўртасида душманликни ва ишончсизликни вужудга келтиради ва аксинча, ишлабчиқариш воситаларининг умумхалқ мулки бўлганлиги кишиларни бирлаштиради, улар ўртасида дўстлик ва ишонч туйғуларини юзага келтиради.

Совет жамиятида шахс блан жамият ўртасида қарама-қаршилик йўқ. Жамиятимизда кишиларнинг шахсий манфаатлари жамият манфаатлари блан гармоник равишда қўшилиб кетгандир. Социализм шароитида ҳарбир ходимнинг шахсий меҳнати ва қобилияти у ходимнинг жамиятда тутган ўрнини белгилаб беради. Киши қанчалик яхши ишласа, у ўз меҳнати учун шунча кўп нарса олади, унинг жамиятда тутган мавқи и ҳам шунчалик юқори бўлади, у шунчалик ҳурмат ва обрўга эга бўлади. Бизнинг кишиларимиз меҳнатга фақат шахсий эҳтиёжларни қондирувчи восита деб қарамайдилар, балки шу блан бирга, меҳнатни жамият ва давлат аҳамиятига эга бўлган иш деб ҳам биладилар.

Совет кишилари учун жамият манфаатлари ҳамма нарсадан юқори туради. Ишлабчиқаришнинг тобора тез сур'атлар блан ўсиб бораётганлиги, умумхалқ социалистик мусобақасининг авж олганлиги, совет кишиларининг партия ва ҳукуматимиз қарорларини амалга ошириш учун актив кураш олиб бораётганлиги фикримизнинг ёрқин далилидир. Бутун халқ хўжалигини ва маданиятни янада ривожлантириш, севикли Ватанимизнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш учун совет кишилари олиб бораётган курашда коммунистик ахлоқнинг яна бир муҳим хусусияти — совет ватанпарварлиги кўзга яққол ташланиб туради.

Социалистик Ватан, халқ ва партия олдида ўз бурчини ҳалоллик блан бажариш— совет кишилари хулқ-атворини белгиловчи ўлчовдир. Ҳарбир онгли совет кишиси шу нарсани яхши биладики, унинг жамоатчилик орасида ва ўз шахсий турмушидаги хатти-ҳаракати бутун жамиятимизнинг манфаатларига мувофиқлашган бўлмоғи зарур.

Броқ, бизнинг орамизда ҳали эскилик сарқитларидан қутилаолмаган, буржуа ахлоқи ва психологияси сарқитлари та'сири остида яшаб келаётган кишилар ҳам бор. Буржуа ахлоқи, буржуа идеологияси сарқитларининг мавжуд эканлиги онгнинг ижтимоий борлиқдан орқада қолиб бориши блан белгиланади. Социалистик экономика буржуа идеялари ва одатларини туғдирмайди. Бундай одат ва идеяларнинг элементлари айрим совет кишилари онгида эски жамият сарқитлари сифатида сақланиб келаётир. Бу сарқитлар жамиятимизга душман бўлган капиталистик дунё томонидан қўллаб-қувватланади. Шунинг учун ҳам бу сарқитлар ўз-ўзидан барҳам еб кетмайди, уларга қарши кескин кураш олиб бормоқ зарур. Бу кураш меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишларини кучайтириб юбориш йўли блан олиб борилиши керак.

Эскилик сарқитлари ўз шахсий манфаатини жамият манфаатларига қарши қўйишда, юлғичлик, ялқовлик, кўзбўямачилик қилишда, умумхалқ мулкини ўғирлашда, ичкиликбозликка берилиш, безорилик қилишда ва бошқа шунинг сингари ярамас ҳатти-ҳаракатларда кўринади. Эскилик сарқитларининг кишиларимиз орасида давом этиб келаётган ба'зибир кўринишлари: хотин-қизларга бой-феодалларча муносабатда бўлиш, тўй ҳамда кўмиш маросимларининг эски,реакцион урф-одатларига, оилавий ҳаёт ва турмушдаги эски одатларга риоя қилиш ва ҳоказолар ана шундай сарқитлар жумласидандир. Эски ахлоқнинг сарқитлари кўпинча диний ҳурофотлар блан қўшилиб кетади. Шунинг учун ҳам эски ахлоқнинг сарқитларига қарши кураш диний сарқитларга қарши кураш блан қўшиб олиб борилиши керак.

Бизнинг орамизда жамоат ишини шахсий ҳаётдан ажратиб қаровчи, ўз манфаатини давлат манфаатидан юқори қўювчи кишилар ҳали ҳам топилади. Бундай кишилар, агар бир киши ўз хизмат бурчини бажараётган экан, унинг шахсий ишларига аралашишга ҳечкимнинг ҳаққи йўқ, деб ўйлайдилар. Бундай мулоҳазалар коммунистик ахлоқ принципларига бутунлай бегонадир. Коммунистик ахлоқ кишиларнинг ижтимоий ва шахсий ҳаёти ўртасидаги бундай «хитой девори»ни бутунлай инкор қилади.

Буржуа идеологлари, турмуш сиёсатдан «мустақил» бўлиши керак, деб меҳнаткашлар оммасининг э'тиборини синфий курашдан четга тортишга, уларни ахлоқан бузишга ҳаракат қиладилар.

Совет жамияти ана шундай буржуача «идея»га ҳечбир муҳтож эмас. Коммунистик партия юксак ғоявийлик, софдиллик, адолатли ва принципиал бўлиш хислатларини барча совет гражданларининг турмушига сингдириб бориш учун тинмай ғамхўрлик қилмоқда.

Муҳаббат, дўстлик, эр-хотин ўртасидаги самимий муносабат, болалар ва ота-оналарга бўлган муносабат сингари киши хулқ-атворининг энг яхши фазилатларини янада юксак даражага кўтармоқ зарур.

Отоқли совет шоири Владимир Маяковскийнинг қуйидаги сўзларини эслатиб ўтиш ғоят ўринлидир:

Коммунизм
фақат
деҳқон ерида эмас,
Фабрикада,
терда — ҳамма
ишдадир.
У уйда
дастурхон устида,
хуллас,
муомала,
оила —
кенг турмушдадир.

Совет кишиларини коммунистик ахлоқнинг юксак принциплари руҳида тарбиялашда совет жамоатчилигининг фикри жуда катта роль ўйнайди. Бизнинг жамоатчилигимиз фикрининг кучи социалистик жамиятимизнинг мустаҳкам ма'навий-сиёсий бирлигига асослангандир. Кўпмиллатли совет халқи коммунистик ахлоқ нормаларига риоя қилмаган кишиларни кескин қоралайди, социалистик турмушнинг қонун-қоидаларини қаттиқ туриб ҳимоя қилади.

Барча жамоат ташкилотларимизнинг вазифаси коммунистик ахлоқни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун курашни янада қизитиб юборишдан иборатдир. Фабрика ва заводларнинг, колхоз ва совхозларнинг, мактаблар, олий ўқув юртлари, совет муассасаларининг, партия, комсомол, касаба союзлари ташкилотларининг коллективлари ва бошқа ташкилотларнинг коллективлари меҳнаткашларни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш учун, социалистик жамият кишисига хос бўлган энг юксак фазилатларни доимо ўстириб бориш учун тинмай ҳаракат қилишлари керак. Шу блан бирга, ўсиб келаётган ёш авлодни тарбиялашга ҳам айниқса катта э'тибор блан қарамоқ зарур.

Партия ташкилотлари бизнинг тарбия соҳасидаги барча ишларимизда раҳбарлик ва етакчилик ролини ўйнайдилар. Улар бошқа барча жамоат такшилотларининг асосий э'тиборларини меҳнаткашларни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялашга қаратмоқлари ва бу ишни ўзлари бевосита бошқаришлари керак.

Улуғ Ленин комсомолнинг III с'ездида сўзлаган нутқида бундай деган эди: «Коммунизмни мустаҳкамлаш ва қуриб тугаллаш учун кураш — коммунистик ахлоқнинг негизидир». Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишларини кучайтириб юбориш, буржуа ахлоқи ва психологияси сарқитларини тугатиш совет кишиларининг активлигини янада оширади, мамлакатимизда коммунистик жамият қуриш ишига хизмат қилади.

Ҳ. РАСУЛЕВ,
философия фанлари кандидати, доцент.

Барча майдонлардаги ғўза тупларида ҳосил мўл бўлиши учун курашайлик!

Мирзааҳмедов бошлиқ бригада мўл ҳосил учун курашда

Тешабой Мирзааҳмедов бошлиқ 1-нчи бригада Мирзачўл районидаги «8 Март» колхозининг юқори ҳосилли ва илғор бригадаларидан бири ҳисобланади. Бу бригада а'золари ҳар йили пахта тайёрлаш планини бажариб келмоқдалар. Улар кўп йилги муваффақиятларини янада мустаҳкамлаб, бу йил ҳам ўз зиммаларига оширилган социалистик мажбурият олиб, уни шараф блан бажариш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Бригада а'золари июль ойининг ғанимат кунларидан тўла ва унумли фойдаланиб, ғўза парваришини намунали олиб бораётирлар. Ғўза 3 марта икки томонлама культивация қилиниб, 2 марта озиқлантирилди, ҳозир учинчи чопиқ давом этмоқда. Бригаданинг илғор чопиқчиларидан Насриддин Қозоқов, Улмасхон Раҳмонова, Кароматой Бобоева каби ўртоқлар кунлик нормаларини 150 — 200 процент бажармоқдалар.

Бригадада ғўзаларни суғоришга ҳам алоҳида э'тибор берилаётир. Илғор сувчилар агротехника тадбирларини тўла қўлланиб, ҳарбир туп ғўзанинг қониб сув ичиши учун ҳаракат қилмоқдалар. Тажрибали сувчилардан Набижон Мамажонов, Назиржон Орипов, Раимжон Алимжонов ўртоқлар кунига 2 — 2,5 гектар ердаги ғўзани қондириб суғормоқдалар.

Бригада а'золарининг фидокорона меҳнатлари туфайли, кўпчилик звеноларнинг ғўзалари ёппасига гуллаб, кўсакламоқда.

С. АЗИМОВ.

Қизил байроқли бригада далаларида

Орджоникидзе районидаги Маленков номли колхознинг 3-нчи бригада пахтакорлари механизаторлар блан ҳамкорликда ишлаб, янгидан-янги муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Улар бу йил 56 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштириш учун бутун имкониятлардан тўла ва унумли фойдаланаётирлар. Бригадада 3-нчи чопиқ, 3-нчи сув, 4-нчи культивация ҳамда 2-нчи ўғитлаш бир-бирига боғлаб сифатли қилиб ўтказилди.

Бригада а'золари колхоз правлениеси ва партия ташкилоти томонидан берилган 10 кунлик графикни барча иш турлари бўйича муддатидан илгари, ортиғи блан бажариб, бошқаларга ўрнак кўрсатаётирлар. Колхоз правлениеси 10 кунлик иш якунини кенгайтирилган актив мажлисида муҳокама қилиб, Кўчма Қизил байроқни Эргаш Норитов бошлиқ бригадага берди. Бундан руҳланган Фотима Жонбоева, Муяссар Тўлаганова, Маҳбуба Тешабоева, Нафиса Ғойибова ўртоқлар кундалик чопиқ нормасини 1,5—2 ҳиссадан ошириб бажараётирлар. Суғоришда эса Зоир Зокиров, Юсуф Дўсбоев ўртоқлар юқори кўрсаткичларга эришаётирлар. Бектемир Бойназаров, Садир Фаёзов каби, универсалчилар кунига 14—15 гектар ердаги ғўзани сифатли культивация қилиб, колхозчиларнинг ҳурматларига сазовор бўлмоқдалар.

Бригада а'золари кўчма Қизил байроқни ўз қўлларида доим сақлаб қолиш учун ғўза парваришини янада яхшилашга ҳаракат қилмоқдалар.

П. ЭРТОЕВ.

САНСАЛОР РАҲБАРЛАР

...Сувсиз, дарахтсиз чўлда кучли шамол кўтарилади, чанг-тўзон қуйинга айланади, буралиб-буралиб гўё кўкка устундай бир ерда муаллақ бўлиб туриб қолади. Асрлар бўйи экин экилмай қақраб ётган шу ерларда ўтган йили Хрушчев номли колхоз ташкил этилди. Бу ерга атроф яқиндан меҳнатсевар кишилар кўплаб кўчиб кела бошладилар, улар чўлни асир этиш, ҳосилдор — бўлуқ ерларга, мевазор боғларга, обод қишлоқларга айлантириш учун мардоналик блан ишга киришдилар, Янги колхоз а'золари 70 гектар қўриқ ва бўз ернинг бағрини тилиб, пахта майдонига айлантиришга жазм қилдилар. Уларнинг ғайрат-ташаббусларини партия ва ҳукуматимиз қўллаб қувватладилар, техника ва моддий жиҳатдан ёрдам бердилар. Турли қишлоқ хўжалик механизмларидан фойдаланиб, колхозчилар чигит экишни муваффақиятли ўтказдилар. Ирригация-мелиорация тармоқларини вужудга келтирдилар. Сув юриши қийин бўлган ерлардан сув олиб ўтиш учун зўр маҳорат кўрсатдилар. Натижада 240 гектар ернинг ҳар гектаридан пландагига нисбатан анча ортиқ ҳосил олдилар. Колхоз пахта тайёрлаш планини районда биринчи бўлиб бажарди. Бу, дастлабки муваффақият колхозчиларнинг ғайратига-ғайрат қўшди, уларни янада яхшироқ ишлашга илҳомлантирди.

Ўтган йили пахта тайёрлаш планини ошириб бажарган бу колхозда ободончилик ишлари ҳам кучайтириб юборилди. Қадимги чўл бағрида 50 га яқин янги ва кўркам иморатлар қад кўтарди. Иморатлар атрофига, қишлоқ кўчаларига кўпгина дарахтлар ўтқазилди.

1955 йилда колхоз а'золари экин майдонларини янада кенгайтириб, 750 гектар ерга чигит, 363 гектар ерга ғалла, 20 гектар ерга сабзавот ва қовун-тарвуз, 56 гектар ерга маккажўхори ва бошқа экинлар экдилар. Абдулла Уматқулов, Мавлон Мусулмонов бошлиқ бригадаларда ғўза парвариши агротехника қоидаларига мувофиқ олиб борилиб, ғўзаларнинг бир текис ривожланишига эришаётирлар. Янги колхознинг азамат пахтакорлари пахтадан мўл ҳосил олиш учун кўтаринки руҳ ва зўр иштиёқ блан меҳнат қилмоқдалар.

Броқ, ишнинг қизғин палласида колхоз а'золари қаттиқ ташвишга тушиб қолдилар. Чунки, МТС дан юборилган механизмлар нормал ишламаётир. 9 «универсал»дан шу кунларда фақат 3 — 4 таси юриб турипти. 4-нчи номерли «универсал» 1 ойдан бери колхознинг биринчи бригада ерида бузилиб ётипти. Бу трактор блан шу муддат ичида фақат 40 гектар ер культивация қилинган. 6-нчи номерли трактор колхозга келтирилгандан бери бирор гектар ерни ҳам культивация қилмади. 5-нчи номерли «универсал» 9 кун бекор турди. Натижада ҳар 10 кунда плandаги 1200 гектар ўрнига, фақат 350 гектар ердаги ғўза культивация қилинмоқда.

Бу аҳвол ҳақида 1-нчи МТС директори ўртоқ Камолиддиновга колхоз раҳбарлари бирнеча бор мурожаат қилдилар. Лекин у бирор амалий чора кўриш ўрнига: «Колхозларингиз 2-нчи МТС ихтиёрига, Боёвут районига ўтган, уларга бориб мурожаат қилинглар» деб жавоб бермоқда. Ваҳоланки, яқинда 1-нчи МТС ходими ўртоқ Тарасов Хрушчев номли колхозга келиб, 19-нчи, 20-нчи номерли СУЗларни, 12-нчи «универсаль»ни олиб кетмоқчи бўлди. Хуллас ҳар иккала МТС раҳбарлари ҳам янги колхознинг ишини яхшилаш ўрнига ундаги тракторларни торт-торт қилиб, ғўза парваришининг ғоят кечикишига сабаб бўлмоқдалар.

Бундай жанжал сўнгги кунларда тез-тез такрорланмоқда. Ҳозир колхозда фақат 2 та «универсал» нормал ишлаб турипти. Қолган тракторларнинг бир қисми бузилиб ётипти, бир қисми эса, эрта-индин олиб кетилишини кутиб турипти. Боёвут районидаги 2-нчи МТС раҳбарлари эса, ҳали бу колхозга трактор юборишни ўйлаб ҳам кўрмаганлар.

Хрушчев номли колхозда сув масаласи ҳамон ҳал қилинмаган. Бу муҳим масала икки район ўртасида сансалорлик туфайли ҳал этилмаётир. Катта ариқнинг этак томонига жойлашган бу колхоз ерларига сув етишмаётир. Ховос район раҳбарлари ҳам, Боёвут район раҳбарлари ҳам бунга бефарқ қараётирлар. Ма'лумки, ўтган йили бу колхознинг кўпгина ғўзалари сувсизликдан қуриб қолган, колхоз катта зарар кўрган эди. Шунга қарамай бу аччиқ ҳақиқатдан жиддий хулоса чиқарилмаган. Участка гидротехниги Қодир Ҳолиқов сув масаласини тартибга солишда жуда пассивлик кўрсатмоқда. У, Хрушчев номли колхозга қанча литр сув берилишини ҳам билмайди.

Хрушчев номли колхоз а'золари ўз хўжаликларини тиклаш, пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун астойдил курашмоқдалар.

Колхоз раиси — Қулоқбошига икки раҳбар чиққан бўлса ҳам, ғўзамиз сувсиз қолмоқда..

Н. Меломед чизган расм.

Аммо Ховос район раҳбарлари ҳам, Боёвут районидагилар ҳам ёш колхоз пахтакорларига амалий ёрдам кўрсатмаётирлар. Сув талаб бўлиб турган, шу туфайли шона, гулини тўкаётган ғўзаларни кўрсалар ҳам, ўзларини кўрмасликка олаётирлар. Агар уларнинг анашу беларволиклари, сансалорликлари бундан кейин ҳам давом этадиган бўлса, мўл ҳосилнинг тақдири хавф остида қолади.

Б. ХАЛИЛОВ.

Мўл ҳосил нишоналари

Шу кунларда Сирдар'ё районининг «Ҳақиқат», «XIX партс'езд», Каганович номли, Маленков номли колхозларининг пахтакорлари ғўзани тезда ҳосилга киритиш учун МТС механизаторлари блан ҳамкорликда ишлаб, барча куч ва имкониятлардан тўла ва унумли фойдаланмоқдалар. Бу колхозларда культивация, чопиқ, суғориш ва озиқлантириш юқори агротехника қоидалари асосида сифатли ўтказилмоқда. Пахтакорлар ғўза парваришини социалистик мусобақа асосида кун сайин қизитмоқдалар. Ҳозир ғўзалардаги шоналар гулга, гуллар эса кўсакларга айланиб, мўл ҳосил нишонлари колхозчилар, механизаторларни қувонтирмоқда. Айниқса, янги, прогрессив усулда экилган катта-катта майдонлардаги мавж уриб ўсаётган ғўзаларнинг тез ривожланиб, тугунчалар ҳосил қилиши блан колхозчиларни завқлантириб, ғайрат блан меҳнат қилишга илҳомлантирмоқда.

Каганович номли колхознинг ўртоқ Жўра Ҳакимов бошлиқ бригада а'золари ғўза парваришини юқори агротехника асосида олиб бориб, яхши натижаларга эришмоқдалар. Ҳозир бригаданинг барча майдонларидаги ғўзаси қийғос гуллаб, кўсаклайбошлади. Айниқса, квадрат-уялаб экилган 42 гектар ердаги ғўзаси барвақт ҳосилга кирди. Шунингдек, ўртоқ Р. Усмонов бошлиқ бригада а'золари 75 гектар майдонда мўл ҳосил етиштириш учун барча куч ва моддий-техникадан тўла ва унумли фойдаланмоқдалар. Улар культивация, чопиқ, озиқлантиришни бир-бирига мустаҳкам боғлаб олиб бормоқдалар. Ана шунинг учун ҳам барча участкалардаги ғўзалар гуркираб ўсиб, мўл ҳосил тутмоқда.

Охунбобоев номли колхознинг 45 центнер учун курашаётган Т. Назаров ва О. Йўлдошев ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг яшил квадратлардаги ғўзалари ёппасига гуллаб, кўсаклайбошлади. Бу эса бригада а'золарининг ғайратларига-ғайрат қўшмоқда.

С. ХУДОЙБЕРГАНОВ,
Ш. ТУРДИЕВ.

Соғлом маккажўхориларни силослайлик

Кўпйиллик тажриба, маккажўхорининг Ўзбекистон шароитида ҳам, мўл дон ва поя ҳосили беришини кўрсатади. Маккажўхорининг кўк пояси ва сўтаси жуда яхши силосланиб, мол учун тўйимли озиқ бўлади. Поя ҳамда думбиллигида силосланган маккажўхори калорияси жиҳатдан бошқа кўпгина ем-хашаклардан анча устун туради. Бир килограмм маккажўхори силосида 0,20 озиқ бирлиги бор. Ҳолбуки, бир килограмм хашаки лавлагида эса, атиги 0,12 озиқ бирлиги бор. Бинобарин, молларни концентрат озиқ-овқат блан та'мин этишда маккажўхорини силослаш биринчи даражали аҳамиятга эга бўлган тадбирдир.

Сифатли силос тайёрлаш учун босиладиган сўта ҳам, поя ҳам мутлақо соғлом бўлиши шарт. Касал поя ва сўта силосга ярамайди, чунки улар силоснинг сифатини пасайтириб юборади, уни мол емайдиган ва ҳатто зарарли қилиб қўяди. Шунинг учун касалланган маккажўхориларни силослашга йўл қўймаслик керак.

Ўзбекистонда маккажўхори кўпинча пуфакчали ва чангсимон қоракуя касалликлари блан оғрийди.

Пуфакчалик қоракуя. Бу касаллик Ўзбекистонда маккажўхори экиладиган ҳамма районларда тарқалади ва температура бирмунча юқори бўладиган районларда экинга катта зарар етказади. Пуфакчали қоракуя маккажўхори поясининг ҳамма жойида пайдо бўлиши мумкин. У, ривожланиб аста-секин катталашади ва ичи чангсимон споралар блан тўла оқиш ёки пушти ранг буқоққа айланади. Аммо бу қоракуя баргга тушганда баргнинг томири бўйлаб, узунчоқ шаклда шиш пайдо қилади. Маккажўхори рўвагида эса айрим гулларда пуфак бўлиб ўсади. Бу касаллик блан оғриган ўсимлик пояси эгилиб қинғир-қийшиқ шаклга кириб қолади.

Вақт ўтиши блан пуфакча қурийди. Унинг қобуғи ёрилиб, ичидаги споралар учиб кетади. Споралар майда ва жуда енгил бўлгани учун кучсиз шамолда ҳам учиб, узоқ жойларга тарқалади. Тупроққа тушган споралар агар нам етарли бўлса ўсади ва тупроқ қуригач шамолда учиб, маккажўхорига қўнади — уни касаллантиради. Маккажўхори поясининг ўсиб турган қисмлари бу касалликни тез юқтиради. Қора куя спораси ўсимликнинг қайси жойига қўнса, ўша жойини касаллантиради. Демак, маккажўхори поясидаги ҳарбир буқоқни айрим споралар ҳосил этади. Лекин споранинг томирлари ўсимлик танасининг ичига кўп кириб кетмайди. Одатда маккажўхори бўйи 30 — 40 сантиметрга етганда касалланади.

Касаллик тупроқда ўтган йилги ҳосил қолдиғида сақланиб қолган замбуруғ споралари орқали юқади.

Маккажўхорининг ўсув даврида намгарчилик кўп, ерга органик ўғитлар ортиқча солинган бўлса у пуфакчали қоракуя касаллиги блан кўпроқ оғрийди. Чунки, намгарчилик ва маҳаллий ўғит маккажўхорининг ўсув даврини анча чўзиб юборади. Ҳаво кўпинча булут бўлиб турса, шунингдек кечалари шудрининг кўп тушса ҳам касаллик кўпаяди.

Қоракуя касаллигини тарқатмаслик учун бирқанча тадбирларни амалга ошириш керак. Биринчи навбатда, экин йиғиб-терилгандан кейин далада қолган бутун ўсимлик қолдиқларини тозалаб олиш ва кузда споралар юқиб қолган тупроқнинг бет қаватини ағдариб, чуқур шудгор қилиш зарур. Хўжаликда қабул қилинган олмошлаб экиш схемасига қатий риоя қилиш лозим. Чунки олмошлаб экиш туфайли маккажўхори ери янгиланиб туриши блан бирга, эски жўхорипоя блан янги жўхорипоя ўртасидаги масофа спораларнинг бир даладан иккинчи далага ўтишига ҳалақит беради. Маккажўхори уруғининг экишдан олдин гранозан блан дорилаш ҳам дастлабки, я'ни ерда қишлаб чиққан пуфакчали қоракуя спораларини маккажўхорига юқишдан анча сақлайди.

Бу йил деярлик ҳамма колхозларда маккажўхори силосланадиган бўлгани учун пояни қоракуя пуфакчаларидан тозалаш ғоят катта аҳамиятга эга. Бунинг учун маккажўхорининг ўриш олдидан барча касал сўталарини бирма-бир териб олиш зарур.

Чангсимон қоракуя Ўзбекистонда маккажўхори экинида унча кўп учрамайди. Лекин намгарчилик кўп бўладиган районларда маккажўхорига тушган бу қоракуя анча кўп зарар келтиради. Чангсимон қоракуя блан маккажўхорининг фақат эркак ва урғочи тўпгуллари, рўвак ва сўталари маккажўхари рўваги бутунисича оғрийди. Ба'зан касаллик натижасида маккажўхорининг поясини учида йирик буқоқ ҳосил бўлади, поя бўғимлари эса, қисқариб кетади. Сўта оғриганда унинг ўрнида тухум ёки доира шаклда буқоқлар ҳосил бўлиб, улар барг қини ичида туради, сўта, қопқора споралардан иборат бўлиб қолади. Маккажўхори бу касаллик блан уруққа юқган ёки ерда қишлаб чиққан чангсимон қоракуя спораларининг ўсимликка ўтиши орқали оғрийди. Споралар ўсимлик блан бирга ўсиб, кейиндан унинг ичига ўтиб касалликни қўзғайди.

Спора ўсаётганида замбуруғнинг ўсиш найчаси ёш илдизнинг ички пўсти орқали ўсимлик тўқмасига ўтади. Шундан кейин ўсимлик касалланади.

Агар маккажўхори қулай температура шароитида экилса, у чангсимон қоракуя касаллиги блан кам оғрийди. Аксинча, маккажўхори ҳаво ҳали унчалик иссиқ бўлмаган жуда эртаги муддатларда экилса, уруғнинг униши чўзилиб кетиб, натижада унинг тез касалланиши мумкин. Лекин бу нарса агротехника қоидалари имкон берган эрта муддатларда экилмасин деган ма'нони билдирмайди. Уруғни, албатта дорилаш зарур. Экилган уруғ чуқур кўмилса ҳам унинг униши секинлашиб ўсимликни касалликка чалиниши мумкин.

Ўғитланган ерларда маккажўхори чангсимон қоракуя блан унчалик кўп оғримайди. Чунки ўғитланган ерда ўсимлик тез ва бақувват бўлиб ўсади. Шу блан бирга маккажўхори экини барча агротехника тадбирлари тўғри амалга оширилиб, яхши парвариш қилинганда ҳам бақувват ўсади ва касалликка анча бардошли бўлади.

Чангсимон қоракуяга қарши курашнинг муҳим тадбирларидан бири, маккажўхорининг бу касалликка бардош бераоладиган сортларини экишдир.

Умуман олганда қоракуя турлари ғаллясимон ўсимликларнинг муайян турларига мувофиқлашган. Шунинг учун олмошлаб экиш схемаларини тўғри тузиш, экиннинг сурункасига бир жойга экилабермаслиги лозим.

Маккажўхори уруғлиги алоҳида, озиқовқатга ишлатиладиган маҳсулотлардан бошқа омборларда сақланиши керак. Бу омборларнинг девори, шипи, поли тозаланиши ҳамда 0,5 процентли формалин эритмаси блан дезинфекцияланиши лозим.

Гранозан дориси спораларга комплекс тарзда та'сир этади. Шунинг учун уруғлиқ гранозан блан дорилангандида фақат уруғликдаги эмас, балки уруғ экилган уядаги спораларнинг ҳам қириб ташлайди. Бир тонна уруғликни дорилаш учун 2 килограмм гранозан ишлатилади.

Силоснинг тоза ва сифатли бўлиши учун энг муҳими маккажўхори ўсимлигини қоракуя касалликларидан сақлашдир. Шунингдек ўсимлик ба'зи сабабларга кўра қоракуя касалликлари блан оғриган бўлса, уни даволаш, ниҳоят силосга босилаётган маккажўхори пояси ва сўталарини тозалаш зарур.

Н. МИРПЎЛАТОВА,
қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Ўзбек совет сатирасини кучайтирайлик

Янги, новаторлик характерга эга бўлган совет сатирасининг намояндалари социалистик реализм методи блан қуролланиб, эски жамиятдан ўтиб қолган барча иллатларга, айрим қолоқ кишилар онгидаги эскилик сарқитларига қарши ўт очишга да'ват этилганлар. Улар ҳаётдаги турли хато ва камчиликларни — эскилик сарқитларини сатира ўти остига олиш блан бирга илғор нарсаларни қўллаб-қувватлашда, уларнинг ғалабасини мустаҳкамлашда ўзларини актив курашчи, деб биладилар.

Октябрь революциясининг тарихий ғалабаси туфайли юзага келган ўзбек совет сатираси халқ ижоди — фольклор ва классик адабиётимизнинг сатира соҳасида қўлга киритган энг илғор ва демократик традицияларини янги даврда ижодий давом этдириш, рус классик ва рус совет сатирасининг йирик намояндалари, айниқса, Н. Гоголь, Салтиков-Щедрин, А. Чехов, М. Горький, В. Маяковский ва Демьян Бедний асарларидан ўрганиш, намуна олиш асосида тараққий этмоқда.

Ўзбек совет адабиётининг асосчиларидан бири Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий ўзбек совет сатирасининг дастлабки энг яхши намуналарини яратди. Унинг сатирик ше'р ва пьесалари, айниқса «Майсаранинг иши» сатирик комедияси, Садриддин Айнийнинг сатирик ҳикоялари, «Судхўрнинг ўлими» повести ўзбек совет сатираси тараққиётида алоҳида аҳамиятга эга бўлган асарлардир.

Ўзбек совет сатирасини меҳр блан ўстиришда, Ҳамза ва С. Айнийдан кейин, Ғафур Ғулом ва Абдулла Қаҳҳор ижоди ҳам алоҳида ўрин тутади.

Ғафур Ғулом ўз ижодининг дастлабки йилларидаёқ ҳажвий асарлар ёзишга киришди. У, ҳаётга актив қатнашиши, М. Горький ва В. Маяковскийларнинг асарларидан ижодий ўрганиши натижасида жамиятимиздаги эскилик қолдиқларини ва иллатларни очиб ташловчи, синфий душманларни саваловчи ўнлаб сатирик асарлар яратди. Унинг 20-нчи йиллар охири ва 30-нчи йилларда яратган «Олқиш», «Тўлқинлар олдида», «Нон», «Тугасин тақ'ия», «Алкоголь», «Таклиф қиламан» каби сатирик ше'рлари, «Эгалари эгаллаганда» сатирик поэмаси, «Чорбозорчи», «Луқмон», «Ҳожи қабул бўлди», «Ҳийлаи шар'ий», «Ким айбдор», «Элатияда бир ов» сингари ўнларча сатирик ва юмористик ҳикоялари, «Тирилган мурда», «Шум бола» каби ҳажвий повестьларининг яратилиши ўзбек совет сатираси тараққиётида муҳим роль ўйнади.

Ёзувчи Абдулла Қаҳҳор ҳам 30-нчи йилларда яратган талайгина сатирик ҳикоялари блан ўзбек совет сатира ва юморини бойитишга муносиб ҳисса қўшди. Унинг «Ўғри», «Тангрининг кулгиси», «Башорат», «Майиз емаган хотин», Жонфиғон» «Мунофиқ», «Сан'аткор», «Адабиёт муаллими», «Ўжар» сингари бирқанча ҳажвий ҳикояларида ўтмишнинг турли жирканч томонлари, жамиятимиздаги қолоқ ва нодон кишиларнинг кирдикорлари ўткир сатирик образларда аёвсизлик блан очиб ташланган.

Ёзувчи-драматург Абдулла Қаҳҳорнинг «Шоҳи сўзана» комедияси адабиётимизда йирик ҳодиса бўлди. Бу асардан кейин Абдулла Қаҳҳор «Оғриқ тишлар» сатирик комедиясини яратди. Автор бу асарда айрим кишилар онгида сақланиб келаётган эскилик қолдиқларидан бири — хотин-қизларга нисбатан бой — феодалларча муносабатда бўлиш, уларга паст назар блан қараш каби ярамас ҳолларга қарши ўт очган. Бу асарнинг энг муҳим томони шундаки, унда эскилик қолдиқларига қарши раҳмсизлик блан курашувчи ижобий куч— халқ оммасининг оптимизми, жанговар кайфияти, янги, совет кишиларининг ўтмиш сарқитлари блан заҳарланган қолоқ шахслар қаршисида аҳлоқ ва ма'навий жиҳатдан афзал ва устун эканликлари яққол акс этган. Бутун комедия давомида эскилик иллатларни йўқ қилишга қаратилган сатирик қаҳр-ғазаб, ўткир сатирик овоз бaралла эшитилиб туради.

Б. Раҳмоновнинг «Юрак сирлари» комедиясида Сурмахон, Рузвон каби сатирик образларнинг бирмунча дуруст ишланганлиги, улар орқали илғор совет кишилари учун ёт бўлган эскилик сарқитларининг кўрсатилиши бу асарни китобхон — томошабинларга манзур этди. Шунга қарамай, комедияда ҳаётда ва қолоқ кишилар онгида сақланиб келаётган эскиликларни йўқ қилувчи янги, ижобий кучларнинг тўла кўрсатилмаганлиги — салбий образларга нисбатан ижобий образларнинг пассив ва хира ҳолда кўрсатилиши комедиянинг жиддий нуқсонидир.

Фельетон — сатиранинг жанговар, оператив жанрларидан бири бўлиб, унинг аҳамияти, унга бўлган халқимизнинг талаби ғоят катта. «Муштум» журнали саҳифаларида ва маҳаллий матбуот саҳифаларида босилаётган фельетонлар сонининг кун сайин кўпайиб бораётганлиги бу жанрнинг бирмунча жонланаётганидан дарак беради. Фельетонлар яратиш соҳасида маҳсулдорлиги блан танилиб бораётган авторлардан Ориф Юнус, Мумтоз Муҳаммедов каби журналистларни кўрсатиш мумкин. Булар ўзларининг энг яхши фельетонларида янгилик, илғор кучлар номидан чиқиб эскилик тарафдорларини, ҳаётдаги турли камчиликларни очиб ташлаб, партия, давлат ва халқ манфаатларини ёқлашга хизмат қилмоқдалар.

Сатиранинг ше'р ва ҳикоя каби жанрлари ҳозирги кунда, асосан, ёш авторлар яратаётган асарлар ҳисобига ривожланмоқда. Бу соҳада кейинги вақтларда қўлга киритилган ютуқларимиз намунаси сифатида Ўзбекистон Давлат нашриёти томонидан чиқарилган «Ҳажвий ҳикоялар» (1953 йил) ва «Муштум» кутубхонаси» сериясида нашр этилган «Ҳикоя ва ше'рлар» (1954 йил) тўпламларини кўрсатиш мумкин.

Сатирик асарлардан иборат бўлган бу тўпламлардаги Собир Абдулланинг «Намасан?», «Олипта эр, болалик хотин», З. Ҳабибийнинг «Мен» ше'рлари, М. Муҳаммедовнинг ҳикоялари, К. Пўлатовнинг «Юмшоқ супурги», С. Абдуқаҳҳорнинг «Сарқит», К. Муҳаммедовнинг «Хижолат» сингари сатирик ҳикоялари бадиий-ғоявий жиҳатдан дуруст ишланган, сатирик ҳолатлар бўртиб турувчи асарлардир.

Ёш ёзувчи Аббос Муҳиддиннинг сатира соҳасида, хусусан, сатирик ҳикоялар яратиш устида анча изчил ишлаётганлигини кўрсатиб ўтиш керак. Бунга ёш авторнинг «Ҳикоялар» (1954йил) тўплами гувоҳдир. А. Муҳиддин асарларининг тематикаси хилма-хил. У, ўз ҳикояларида тараққиётимиздан кейинда қолучи қолоқ кишиларни, хотин-қизларга бой-феодалларча муносабатда бўлучиларни, бюрократ ва бефаросат раҳбарларни, шунингдек, бошқа турли камчиликларни танқид қилишга интилган. Унинг тўпламидаги «Англашилмовчилик», «Юзига айтганнинг заҳри йўқ», «Қимирлаган қир ошар» сингари айрим ҳикояларида сатирик образ ва характерларнинг жонли тилда, пухтагина ишлаганлиги авторнинг сатирик асарлар яратаолиш қобилиятига эга эканлигидан дарак беради.

Лекин, А. Муҳиддин бадиий маҳоратининг юксак эмаслиги, кўпчилик ҳикояларда чинакам сатирик ҳолатларнинг оз бўлишига, сатирик образ яратишнинг кинояи, пичинг, аччиқ кулги, муболаға каби турли бадиий воситаларидан етарли ва ўринли фойдаланаолмасликка, айрим ҳикояларни уйдурма воқиалар асосига қуришга («Ростгўйлик», «Лой», «Зокир ота янглишди» кабилар) олиб келган.

Ёзувчи Асқад Мухторнинг ҳам сатирик ҳикоялар яратаётганини тақдирлаш керак. Унинг ўтган йили ёзилган «Доғ» ҳикоясида ўтмишнинг бахиллик, ғаразгўйлик каби доғидан қутулаолмаган Салтанатнинг сатирик образи яратилган. Броқ асарда совет ёшларининг янгича оилавий турмушига тўсиқ бўлишга, уларга зарба беришга уринучи, ижодий меҳнат блан ўсиб келаётган ёшларни кўролмовчи Салтанат кўпчилик олдида охиригача шарманда қилинмайди. Бунда автор Муслимов, Нафиса, Саодат каби ижобий образларни Салтанатни фош этиш вазифасидан маҳрум этиб қўйиб, бу вазифани ҳаётдан кейинда судралучи, — қолоқ шахс Шодиевга топшириб қўяди.

Совет сатираси зиммасига тушган вазифаларни бажаришда унинг масал формаси ҳам катта роль ўйнайди. Кейинги вақтларда Ўзбекистонда яратилаётган масаллар сони бирмунча кўпайиб бормоқда. Бу соҳада ёш ёзучи Сами' Абдуқаҳҳор, айниқса самарали ишлаётир. Унинг бу ташаббусини, хусусан, «Масаллар» (1954 йил) тўпламининг босилиб чиқишини табриклаш керак.

«Масаллар» тўпламидаги асарлар орасида маиший бузуқ шахс образини яратучи «Така блан Эчки», коллективдан ажралиб қолган мақтанчоқларни фош қилучи «Дар'ё блан Жилға», амалдор — маҳмадоналарнинг сатирик образини кўрсатучи «Раҳбар Хўроз» сингари масаллар пухта ишланган.

Броқ шуниси ачинарлики, С. Абдуқаҳҳор ҳамма масалларида ҳам ўзига нисбатан бирдек талабчан эмас. Унинг ўткир масаллари блан бир қаторда ҳаракат ўрнида қуриқ, ва'зхонликдан, панд-насиҳатдан иборат бўлган «Узун тил», «Амалдор читтак» «Какку қиссаси», «Ўзи йўқнинг кўзи йўқ, «Айиқ — ваз'хон»га ўхшаш масаллар ҳам учрайди. Буларда ғоявий аниқлик етишмайди, образлар хира, ранг-сиз, автор ва персонажларнинг сўзлари мужмал; ўткир қочириқлар, масхаралаш кучига эга бўлган кулги кам. Шунингдек, уларда умумий баён қисм блан хулосаловчи қисм орасида узвий ва қаттиқ боғланиш, бир-бирини тўлдириш етарли сезилмайди.

Юқорида кўриб ўтилган асарлар ва сатира жанрида яратилган айрим намуналар ўзбек совет сатирасида силжиш, бирмунча ўсиш борлигини кўрсатади, улар бу жанговар жанр олдига қўйилаётган партия, ҳукуматимиз ва халқимиз талабини етарли қондириш даражасидан ҳали анча узоқда. Сатиранинг кўпгина тур ва жанрларида яратилган та'сирчан намуналари бизда озчиликни ташкил этади. Бунинг устига сатира жанрининг бошқа кўпгина формалари бўйича намуналарга эга ҳам эмас.

Доимо сиёсий кураш, жанг қуроли бўлиб келган сатирик жанр — памфлет ўзбек совет сатирасида унча тараққий этмаган. Бу жанр янги уруш очишга интилаётган империалистларни, колонизаторларни, космополит хоинларни фош этишда энг ўткир ва кучли воситалардандир. М. Горький ва В. Маяковскийлар Америка ва Ғарбий Европа буржуазиясининг чиркин, мудҳиш ҳаётига, ифлосликларига қақшатғич зарба бериш учун отланганларида шу памфлет жанрига мурожаат қилган эдилар.

Аммо ўзбек совет сатирасида яратилган чинакам памфлет намуналари йўқ даражада. Памфлетнинг биздаги типик намуналаридан бири сифатида Ғафур Ғуломнинг «Қалб ва қувват» (1948 йил) памфлетини кўрсатиш мумкин, холос. Ёзувчи бунда мазлум Шарқда колониал сиёсат юргузиб, ирқий «фалсафа» сотаётган Америка-инглиз империализмининг ҳамда уларнинг товонини ялаб келаётган маҳаллий капиталистларнинг разил ишларини, ифлос хатти-ҳаракатларини фош қилади, уларга чексиз ғазаб-нафратини йўллайди, империалист босқинчиларининг кирдикорларини заҳарханда кулги остига олади уларга ўлим зарбаси беради.

Памфлет жанри ўзбек совет адабиётчиларининг чинакам э'тиборига сазовор бўлиши керак.

Бундан ташқари ўзбек совет сатирасида пародия, эпиграмма ва бошқа формаларда ёзилган намуналарга эга эмасмиз. Сатиранинг бундай формаларини ривожлантириш керак.

Фельетон, ҳажвий ше'р ва ҳикоялар мастери бўлган Ғафур Ғуломнинг кейинги йилларда сатирик асарлар ёзмаётганлиги, моҳир новеллист Абдулла Қаҳҳорнинг ҳажвий ҳикоялар яратишдан четда туриши ачинарли ҳолдир.

Яшин, Уйғун, Н. Сафаров ва бошқа ёзувчиларимиз ҳам сатира жанрини ривожлантириш ишига ҳисса қўшишлари зарур.

Сатира ва юмор жанрини ривожлантиришга, унинг тўғри йўлдан янада кучайишига ёрдам беришда адабий танқидчилигимиз зиммасига ҳам катта вазифа тушади. Лекин танқидчиларимиз сатира ва юмор жанрининг ўзига хос хусусиятларини очиб беришга, ўзбек классик ва совет сатирикларининг бу соҳадаги асарларини илмий асосда ёритишга бағишланган илмий-танқидий мақолалар ёзмаётирлар.

КПСС Марказий Комитети совет ёзувчиларининг Бутуниттифоқ Иккинчи с'ездига юборган табригида коммунистик жамият қуриш йўлида курашаётган совет халқига ма'навий озиқ беришда, уларни коммунистик руҳда тарбиялашда сатира ва юмор жанри, адабиётнинг бошқа тур ва жанрлари блан бир қаторда, муҳим роль ўйнаяжагини алоҳида кўрсатиб ўтди. Партия ва ҳукуматимизнинг бу чақириғига жавобан тўлақонли сатирик асарлар яратиб ўзбек совет сатирасининг кенг ривож топишига, кучайишига, коммунистик жамият қуриш ишига муносиб ҳисса қўшиш ҳарбир совет адабиётчисининг, шу жумладан ўзбек совет адабиётчиларининг, энг мас'улиятли ва шарафли вазифаларидандир.

Б. ИМОМОВ.

Оналарнинг Жаҳон конгресси ёпилди

ЛОЗАННА, 11 июль. (ТАСС махсус мухбири). 11 июльга ўтар кечаси Лозаннада оналарнинг биринчи Жаҳон конгресси ёпилди.

Кечқурун Конгресс тегишли комиссиялар томонидан ишлаб чиқилган ҳамда тузатиш, эскартиш ва қўшимчалар киритиш учун барча делегацияларга топширилган ҳужжатларни қабул қилишга киришди.

Даставвал, тўрт буюк давлат ҳукуматлари бошлиқлари кенгашига мактуб қабул қилинди. Мактуб тексти ўқиб берилганида, гулдурос қарсаклар блан маъқулланди.

Шундан кейин, Конгресс Бирлашган Миллатлар Ташкилотига Мурожаат қабул қилади. Бу ҳужжат ҳам Конгрессдаги барча делегатларнинг гулдурос қарсаклари блан бир овоздан қабул қилинади.

Эжени Коттонга сўз берилади. Эжени Коттон манифест текстини ўқийди. Эжени Коттон манифестнинг охирги сўзларини ўқиб берганидан кейин: «Биз миллионларни ташкил этамиз, бир-биримизга қўл узатайлик!» деган сўзларни ўқитанида ҳамма делегатлар ўринларидан турадилар. Давомли қарсаклар овацияга айланади. Делегатлар манифестни бир овоздан қабул қиладилар.

Эжени Коттон охирги сўзида оналарнинг Жаҳон конгресси ғоят самимий вазиятда ўтганлигини айтди. У, делегатларни яхши кутиб олганликлари учун Швейцариядаги хотин-қиз ташкилотларига ва маҳаллий маъмурларга ташаккур билдирди. Эжени Коттон айтдики, оналарнинг биринчи Жаҳон конгресси халқаро миқ'ёсдаги учрашувларнинг яхши натижалар беражагини исбот этган ёрқин далил бўлди. Конгресс идеяси, деди у, турли мамлакат, ҳар хил дин, э'тиқод ва ирққа мансуб бўлган кишиларни бирлаштирди.

Эжени Коттон Конгресс президиуми ва барча делегациялар бошлиқларининг қарорига мувофиқ, болаларни ҳимоя қилиш юзасидан оналарнинг Доимий комитети тузилаётганлигини билдирди. Шундай қилиб, деди Эжени Коттон, оналар биринчи Жаҳон конгрессининг ишлари давом эттирилади. Халқаро хотин-қизлар ҳаракатининг машҳур арбоби Андреа Андреен комитетнинг раиси қилиб сайланди.

Эжени Коттон оналарнинг биринчи Жаҳон конгрессини ёпиқ деб э'лон қилади.

Оналарнинг биринчи Жаҳон конгресси бутун дун'ёдаги оналарнинг болалар ҳаётини ҳимоя қилишга, бутун дун'ёда тинчликни ҳимоя қилишга қат'ий қарор берганликларини намойиш қилди. Конгрессда қатнашган аёллардан 653 киши, я'ни Конгресс делегатларининг ярмидан кўпроғи халқаро учрашувларда илгари ҳечқачон иштирок қилмаган эди. Бу ҳол тинчлик йўлидаги ҳаракат ўсиб ва кенгайиб бораётганлигини ёрқин исбот этувчи далилдир.

Конгрессда Африкадаги 9 мамлакат, Ўрта Шарқдаги 8 мамлакат, Узоқ Шарқдаги 10 мамлакат, Латин Америкасидаги 15 мамлакатнинг ва Европадаги кўпгина мамлакатларнинг аёллари қатнашдилар.

Делегацияларнинг профессионал составида Конгресснинг кенг характерда ўтказилганлигини кўрсатади. Делегациялар орасида бирнеча министр, 32 парламент депутати, 97 ўқитувчи, 55 врач, 49 ёзувчи, шоир, журналист, 100 дан ортиқ ишчи, деҳқон, хизматчи, уй-рўзғор ишлари блан шуғулланувчи 372 аёл, 23 маданият, фан ва сан'ат арбоби, 11 студент ва бошқалар бор.

Совет делегацияси турли мамлакатлар, чунончи: Япония, Ҳиндистон, Латин Америкаси мамлакатлари, Яқин ва Ўрта Шарқ ҳамда Африка мамлакатлари делегациялари а'золарини Конгрессдан Москвага келишга таклиф этди. Ана шу мамлакатлар делегацияларининг а'золари бу таклифни қабул қилдилар.

ОНАЛАР ЖАҲОН КОНГРЕССИНИНГ ҲУЖЖАТЛАРИ

Тўрт буюк давлат хукуматлари бошлиқларининг кенгашига мактуб

Биз, 66 мамлакатдаги оналарнинг вакиллари Лозаннада, болаларни ҳимоя қилиш юзасидан оналарнинг Жаҳон конгрессига тўпланиб, тўрт буюк давлат ҳукуматлари бошлиқлари кенгашининг ўтказилишини маъқуллаймиз, кенгашнинг муваффақиятли ва самарали ишлашини астойдил истаймиз ва ана шу кенгашнинг чақирилишига имкон берган яхши ният музокаралар давомида доим сезилиб туришини ва музокараларнинг тўла муваффақиятини та'минлашини астойдил истаймиз.

Ҳаёт бағишловчи ва келажак учун жавобгарлик сезувчи хотинлар, яқинда бўлиб ўтган урушлар вақтида жафо чекиб, қурбон берган миллион-миллион хотинлар сизларга мурожаат қиладилар. Ҳозирги кунда инсониятнинг тақдирини ҳал этиш ихтиёри сизларнинг қўлингиздадир.

Биз, қуйидаги принципларнинг тасдиқланишига умид боғлаймиз ва шуни кутамиз:

Халқаро ҳаёт соҳасидаги барча ихтилофлар, шу жумладан парчалаб юборилиши тинчлик ишига хавф туғдираётган мамлакатларга доир проблемалар қурол ишлатмасдан ҳал этилиши мумкин ва лозим;

Халқлар Бандунг конференциясида тотув яшаш принципларини қабул қилган эдилар. Коллектив хавфсизлик системаси ана шу принциплар асосида вужудга келтирилиши мумкин;

Барча мамлакатларнинг ёппасига ва кўпроқ миқдорда қуролсизланишлари учун шарт-шароитлар белгиланиши лозим;

Атом ва термоядро қуролларини ишлаб чиқаришни тақиқлайдиган, бу қуролларнинг йўқ қилинишини тартибга солиб контроль қилиб турадиган ҳамда уларни бундан буён синаб кўришни тақиқлайдиган халқаро битимни дарҳол тузиш керак;

Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш учун мумкин қадар кенгроқ миқ'ёсда халқаро ҳамкорлик ўрнатилиши керак; халқаро ҳамжиҳатликка халақит бераётган ғовлар тугатилиши лозим;

Иқтисодий, социал ва маданий соҳаларда ҳамкорликни та'минлаш чоралари кўрилиши лозим. Бу чора халқлар ўртасидаги дўстлик ва ҳамжиҳатлик учун ҳаётий муҳим аҳамиятга эгадир.

Барча мамлакатлардаги оналар кенгаш натижалари ана шу проблемаларнинг ҳаммасини ҳал этишга ёрдам беради деб умид қиладилар ва шу сабабдан, улар тўрт буюк давлат ҳукуматлари бошлиқлари кенгашининг ишларини зўр э'тибор ва умид блан кузатиб борадилар.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотига мурожаат

Болаларни урушдан ҳимоя қилиш, қуролсизланиш ва халқлар ўртасида дўстлик ўрнатиш юзасидан оналарнинг 1955 йил 7 июльдан 10 июльгача Лозаннада бўлиб ўтган Жаҳон конгресси ташкил топганига 10 йил тўлган куни ҳали яқиндагина ҳамжиҳатлик руҳида нишонлаган Бирлашган Миллатлар Ташкилотига мурожаат қилади. Конгресс 66 мамлакатдаги миллионларча оналар номидан буерда ўз умидворлигини ва айни вақтда ташвишланаётганлигини билдиради.

Кейинги жаҳон урушининг даҳшатларидан жафо чеккан мамлакатлардаги оналар бу Конгрессда уруш жароҳатлари ҳали сақланиб турган мамлакатлардаги оналар блан учрашдилар. Улар атом бомбаси портлашининг радиоактив та'сири натижасида болалари секин-аста ўлимга маҳкум этилган япониялик оналар блан учрашдилар; улар мустамлака ва ярим мустамлака мамлакатлардаги оналар блан учрашдилар.

Бу мамлакатлардаги эксплуатация ва репрессия болаларнинг ҳаётига хавф туғдирмоқда ва халқларнинг юксак цивилизацияга эришиш йўлидаги интилишларига халақит бермоқда.

Уруш тайёргарлиги ва зўр бериб қуролланиш муносабати блан оналарнинг ташвиши янада ортмоқда. Уруш тайёргарлиги ва зўр бериб қуролланиш оилаларни ва биринчи галда, болаларни роҳат ҳаётдан маҳрум қилиш ҳисобига жуда кўп ресурсларни йўқ қилиб юборади ва кўпинча очлик ҳамда қашшоқликка сабаб бўлади.

Миллион-миллион оилаларни йўқ қилиб юбориш блан таҳдид этаётган янада даҳшатли янги атом уруши хавфи олдида оналарнинг ўз болалари ҳаёти учун тортаётган ташвишлари янада каттадир.

Болалар ҳаётни шодлик блан кутиб олмоқдалар, улар хушчақчақ бўлиб ўсиш ва гуллаб-яшнаш ҳуқуқига эгадирлар. Шу сабабдан, оналар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ишларини қизиқиш блан кузатиб, унга мурожаат қиладилар. Оналар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ўзи ташкил топган пайтда ўз олдига қўйган вазифани, я'ни ёш авлодни урушдан ҳимоя қилиш вазифасини тўла бажаришини истайдилар.

Қуролсизланиш ва атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш масаласи юзасидан яқинда якдиллик блан берилган овоз натижаларини оналар хурсандчилик блан кутиб олдилар. Ана шу масалалар юзасидан берилган овоз хотин-қизларнинг қалбига умид бағишлади.

Биз, оналик меҳр-муҳаббати кучи блан қуйидагиларни талаб қиламиз:

Уруш йўлидаги ҳарқандай тайёргарлик тўхтатилсин;

Умумий қуролсизланишнинг бошланғичи сифатида қурол-яроғларни аста-секин камайтиришга киришилсин ва бу чоранинг амалга оширилиши контроль қилиб турилсин;

Атом қуроли ва ялпи қирғин қуролининг барча турлари тақиқлансин ҳамда тугатилсин;

Атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланилсин.

Оналар халқларнинг ўз тақдирларини ўзлари белгилаш ҳуқуқи ҳурмат қилинсин, деб талаб этадилар ва мамлакатларнинг ички ишларига ҳарқандай йўл блан аралашишни қоралайдилар.

Улар халқаро миқ'ёсдаги зиддиятларнинг ҳаммасини музокаралар йўли блан ҳал қилишни талаб этадилар.

Бу тадбирлар болаларнинг ҳаётини ҳимоя қилишни гарантиялаган, уларнинг ҳартомонлама ривожланиши учун зарур шартларни вужудга келтирган, оналарнинг бахтли ҳаёт кечиришларига имконият туғдирган бўлар эди.

Бутун дун'ёдаги оналар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ана шу мақсадларни кўзда тутган ҳарқандай ташаббуси ва ҳарқандай тадбирини қизғин қувватлайдилар.

Манифест

Биз 66 мамлакатдан келган ҳамда турли тилларда гаплашадиган, урф-одатлари, диний э'тиқодлари, фикр-қарашлари ва социал аҳволи хилма-хил бўлган хотинлар, оналар биринчи марта 1955 йил 7—10 июльда Лозаннада оналарнинг Жаҳон конгрессига тўпландик.

Биз, ягона ирода блан, я'ни ўз болаларимизни урушдан ҳимоя қилиш, уларнинг тинч ва бахтли ҳаёт кечиришини та'минлаш иродаси блан илҳомланган ҳолда буерга келдик.

Биз, уруш йилларида бошдан кечирилган азоб-уқубатлар ҳақидаги гапларни ўз Конгрессимизда яна эшитдик. Биз, оналарнинг кўз ёшини, болаларнинг чеккан азобларини, қайғу ва бахтсизликларини, — хуллас, иккинчи жаҳон уруши келтирган барча кулфатларни эсдан чиқараолмаймиз. Иккинчи жаҳон урушида 40 миллиондан ортиқ киши ҳалок бўлди, 30 миллиондан ортиқ киши ярадор ва инвалид бўлиб қолди, миллион-миллион болалар етим-есир бўлиб қолди, очлик ва қашшоқлик натижасида миллионлаб киши ҳалок бўлди, жуда кўп шаҳар ва қишлоқлар хонавайрон қилинди, оила ўчоқларига путур етди! Кўп кишиларнинг умидлари рўёбга чиқмай қолди ва қанча-қанча талантлар қурбон бўлиб кетди, кўп кишилар ўз бахтларидан маҳрум бўлдилар!

Ана шу кулфатлар бизда янги урушга асло йўл қўймаслик иродасини туғдириб, бизни буерга олиб келди. Биз буерда бир-биримизни яхши тушуниб, билиб олдик ва бир-биримизни севиб қолдик. Биз қандай буюк кучга эга эканлигимизни яхши билиб олдик ва бизни бир-биримиздан ажратиб турган кучлар бизни бирлаштириб турган кучларга нисбатан ғоят кам эканлигини яхши билиб олдик. Биз, халқларнинг бир-бирларига душман бўлишлари учун ҳечқандай сабаб йўқ эканлигини янада ғоят кучли суратда ҳис этдик. Ер юзи шуқадар каттаки, ҳарбир киши унда ўз ўрнини топаолади ва тотув яшай олади.

Аммо, зўр бериб қуролланиш давом этар, ҳарбий блоклар тузилаборар экан, зўравонлик қилиниб, ҳарбий пропаганда олиб борилар экан, атом қуроли тўпланаборилар ва синаб кўрилар экан, давлатлар ўртасида ишонч ва ҳамжиҳатлик бўлмас экан, тинчлик хавф остида қолаберади ва оналар ташвиш тортаберадилар. Барча халқлар ҳарбир халқнинг миллий мустақиллигини ҳурмат қилиб, эркин яшаш ҳуқуқига эгадирлар. Фақат шу йўл блангина тинчликни та'минлаш мумкин!

Эндиликда урушнинг бўлиши муқаррар эмаслигини, урушнинг олдини олиш мумкин эканлигини ва тинчликка эришиш мумкин эканлигини яхши биламиз.

Корея ва Вьетнамдаги уруш халқларнинг хоҳиши блан тўхтатилди; Бандунг конференциясида 10 принцип қабул қилинди. Бандунг конференцияси тузумлари турлича бўлган мамлакатларнинг тотув яшаши учун имконият борлигини кўрсатди; зиддиятларни тинч йўл блан амалда ҳал этиш йўлида катта қадам қўйилди. Австрия блан тузилган давлат шартномасининг имзоланганлиги буни исбот қилади, қуролсизланиш проблемалари юзасидан ихтилофларни йўқотишга эришиш учун реал имконият туғилмоқда.

Ана шу дастлабки ғалабалар тинчликсевар халқларнинг ҳормай-толмай биргаликда олиб борган ишлари туфайли қўлга киритилди. Ҳаёт ва тинчликни ҳимоя қилаётган кишиларга оналик меҳр-муҳаббатимизнинг улуғ кучини бағишлайлик.

Хотин-қизлар инсониятнинг ярмини ташкил этадилар. Биз, болалар олдидаги, халқлар олдидаги ўз жавобгарлигимизни яхши билиб олишимиз керак.

Барча хотин-қизларга, барча оналарга мурожаат қилайлик ва уларни тинчлик йўлидаги курашга жалб этайлик.

Ҳозирча биз блан бир сафда бормаётган кишиларнинг қалби ва идрокига мурожаат қилайлик. Булар орасида хавф борлигини ҳали пайқаб олмаган кишиларга болаларни севишгина кифоя эмас, балки уларни урушдан ҳимоя қилиш ҳам керак, деб айтайлик.

Тинчлик йўлида меҳнат қилаётганлари ҳолда ҳали биргаликда ҳаракат қилмаётган кишиларга ҳам мурожаат қилайлик. Биз, бир-биримиздан ажралган ҳолда ва якка ҳолда ҳечнарсага эришаолмаймиз. Биз, бирлашиб ҳаракат қилсак, енгилмас куч бўлиб қоламиз.

* * *

Бутун дун'ё хотин-қизлари!

Оналарнинг Жаҳон конгресси биргалашиб ҳаракат қилишимизга катта умид билдиради. Ёш болани тарбиялаш, уни инсон қилиб етиштириш учун қанча куч ва меҳнат сарф қилиш кераклигини ҳаммамиз биламиз. Биз, ўзимиз бағишлаган ҳаётнинг йўқ қилиб юборилишини истамаймиз.

Биз, урушни хоҳламаймиз.

Бизнинг овозимиз янада жаранглаб эшитилсин; атом қуролидан фойдаланиш мумкин деган фикрни ғазаб блан хаёлимиздан ҳам чиқариб юборайлик, атом қуролининг тақиқланиши ва йўқ қилинишини талаб қилайлик. Атом қуролидан тинчлик мақсадларидагина фойдаланилишини истаймиз.

Жуда кўп маблағларнинг уруш тайёргарлигига сарф қилинишига ва айни вақтда инсониятнинг ярмидан кўпроғининг оч қолаётганлигига сра тоқат қилаолмаймиз.

Қуролсизланишга эришайлик, қурол-яроғ ишлаб чиқаришга мўлжалланган кредитлар уй-жой, касалхона, мактаб, туғруқхона бинолари қуришга, болаларнинг аҳволини яхшилашга сарф қилинсин, деб талаб этамиз.

Ер юзидаги бойликларнинг ҳаммасидан кишиларнинг ҳаётини яхшилаш учун фойдаланиш лозим.

Ўз хоҳишингни сўз блангина ифода этиш кифоя эмас. Олдимизга қўйган мақсадларга эришгунча ўз ишимизни давом эттирамиз.

Бутун дун'ё хотин-қизлари!

Фарзандларимизнинг бир-бирларини ўлдиришларини хоҳламаймиз.

Болаларимизни барча халқларга муҳаббат руҳида тарбиялайлик ва уларнинг қалбларини душманлик ҳамда ирқий хурофотлар блан оғувлашларига йўл қўймайлик.

Болаларнинг ҳаммаси — оқ, сариқ, қоратанли болаларнинг ҳаммаси тенгдир. Улар яшаш учун тенг ҳуқуқларга эгадирлар. Уларнинг ҳаммасини ҳимоя қилиш зарур.

* * *

Оналарнинг Жаҳон конгресси бутун дун'ё хотин-қизлари ўртасидаги буюк дўстликни ёрқин ифода этди. Бирликни сақлаймиз ва болаларимизни урушдан ҳимоя қилиш учун, қуролсизланиш ва халқлар ўртасидаги дўстлик учун ўзаро алоқаларимизни кенгайтирамиз, деб қасам'ёд этайлик.

Бизлар миллионларни ташкил этамиз, бир-биримизга қўл узатайлик!

Жавоҳарлал Неру Англиядан жўнаб кетди

ЛОНДОН, 11 июль, (ТАСС). Рейтер агентлигининг хабар беришича, Ҳиндистон Республикасининг Бош Министри Жавоҳарлал Неру кеча кечқурун Лондондан Қоҳира орқали Ҳиндистонга самолётда жўнаб кетган. Неру Англияда икки кун бўлди ва шу вақт ичида буерда Англия бош министри Иден блан музокаралар олиб борди. Англия марказий Информация бюросининг билдиришича, «музокаралар ҳар иккала томонни қизиқтирадиган кўп масалаларга, шу жумладан Узоқ Шарқдаги аҳволга ҳамда тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқларининг яқинда Жанвада бўладиган кенгашига тааллуқли бўлди».

Неру жўнаб кетиши олдидан Лондон аэропортида бўлган матбуот конференциясида сўзлади. Неру Жанва кенгашининг перспективаларига тўхталиб бундай деган: менинг фикримча, Жанва кенгашида кутилмаган қандайдир планлар ишлаб чиқилмаса керак, аммо, «низоларни тинчлик блан ҳал этиш йўлида муайян қадамлар қўйилишини, ҳеч шубҳасиз кутиш мумкин». Сўнгра Неру яна бундай деб илова қилди: «Афтидан, биз тарихда муайян бир психологик моментга — совуқ муносабатлар уруши деб аталган кескин вазиятдан тинчликка томон бурилишга эришдик».

«Мен, — деб давом этди сўзида Неру, — тўла тинчлик ва хоказолар тўсатдан вужудга келади деб ўйламайман. Броқ, бурилиш пайти келди, ва барча мамлакатлардаги кишилар буларнинг ҳаммасини чин кўнгилдан табрикламоқдалар — мен буни барча мамлакатлардаги кишиларга тааллуқли деб ҳисоблайман».

Нерудан, Совет Иттифоқига сафар қилган вақтингизда сизда руслар халқаро кескинликни юмшатишга ёрдам беришга интилмоқдалар, деган таассурот туғилдими, деб сўрадилар. Неру бундай деб жавоб берди: «Халқаро кескинликни юмшатишга, шунингдек қуролсизланишга, ёрдам бериш учун бундай интилиш борлигига мен аминман». Неру кўрсатиб ўтдики, у Совет Иттифоқининг ўз ресурсларини тинч тараққиёт учун ишлатиш йўлидаги интилишига ҳам аминдир. Неру Иден блан Тайвань проблемасини муҳокама қилганлигини айтди.

Аэродромда Неруни бош министр Иден ва дипломатик корпус а'золари кузатиб қолдилар.

Ҳиндистонда табиий офат

ПАРИЖ, 11 июль (ТАСС). Франц Пресс агентлиги Калькуттадан билдиради: Калькуттадан 300 километр ғарбий шимолдаги Коси дар'ёси тошганлиги натижасида Шимолий Бихар аҳолисидан 40 мингдан кўпроқ киши уй-жойларини ташлаб кетишга мажбур бўлди.

Бу дар'ё ҳар йили тошиб, қирғоқларидан чиқиб кетади, кўп жойларни вайрон қилади. Бу йил дар'ёда сув эндигина кўтарилабошлади. Шунга қарамай, сўнгги ма'лумотларга кўра, ҳозирдаёқ 80 қишлоқни сув босган.

Сув босган районлардаги аҳолини та'минлаш ва зарар кўрганларни қутқазиш ишида 200 кема қатнашмоқда.

Сурия парламентининг делегацияси Москвага келди

СССР Олий Советининг таклифига мувофиқ, депутатлар палатаси раисининг ўринбосари Рафиқ Башшур бошчилигида Сурия парламент делегацияси 11 июльда Москвага келди. Делегация составида парламент депутатлари Али Бузо, Абдул Ваҳоб Хомад, Абдул Латиф Юнус, Хаил Срур, Дикран Жиражан, Фарзат Мамлук, Ғолиб Аяший, Ратиб Хусамий, Ҳусайн Мревид, Мустафо Зарка, Холид Бағдош, Ҳалил Калляс, Абдул Ҳалим Қаддур, Абдул Мажид Рустом, Аҳмад Исмоил, Файсал Руқбий, Абдул Раззоқ Наиф, Акоп Маршо ва делегация секретари Жорж Абу Жамро бор.

Марказий аэродром Сурия ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари блан безатилган эди. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг Ўринбосари ва РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси М. П. Тарасов, СССР Олий Совети Иттифоқ Совети Раисининг Ўринбосари А. А. Лебедев, СССР Олий Совети Миллатлар Совети Раисининг Ўринбосари П. Т. Комаров, СССР Олий Совети Президиуми Секретарининг Ўринбосари А. Ф. Горкин, СССР Ташқи Ишлар Министрининг Ўринбосари В. А. Зорин, СССР Олий Советининг депутатлари Т. И. Архипова, К. А. Губин, Ю. И. Дудин, И. А. Каиров, П. А. Кокорев, А. М. Сафронов, Д. Сеитниёзов, Н. М. Тухикян, СССР Олий Совети Президиуми Канцеляриясининг Бошлиғи Н. К. Козлов, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари Бўлимининг Мудири Г. Т. Зайцев, Москва Совети Ижроия Комитети Раисининг биринчи ўринбосари Н. И. Бобровников, Москва Совети Ижроия Комитети Раисининг ўринбосари З. В. Миронова, меҳнаткашлар депутатлари Москва шаҳар Советининг депутатлари Н. С. Лапченко, К. А. Ушаков, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Ташқи ишлар министрлигининг мас'ул ходимлари меҳмонларни кутиб олиш учун келдилар.

Делегацияни Суриянинг СССРдаги фавқулодда Вакили ва Мухтор Министри Фарид Хоний, Сурия миссиясининг дипломатия состави, Ливаннинг СССРдаги фавқулодда Вакили ва Мухтор Министри Абдулла Нажжар, Мисрнинг СССРдаги Муваққат ишлар вакили Н. А. Х. Кэдри, Сурия парламентининг йўлакай Москвада тўхтаган депутатларидан Солиҳ Оқил ва Жиҳод Хаввад, совет ва четэл матбуотининг вакиллари ҳам кутиб олдилар.

Соат 18. Самолёт ерга қўнади. Аэродромга тўпланган кишилар дўст мамлакатнинг вакилларини самимий табриклайдилар. М. П. Тарасов меҳмонларга қарата қисқача нутқ сўзлайди. М. П. Тарасов қуйидагиларни айтади:

— Раис ўринбосари жаноблари! Сурия парламентининг депутатлари, жаноблар!

Совет Иттифоқи пойтахти Москвага келишингиз муносабати блан сизларни Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети номидан табриклайман.

Сизларнинг Совет Иттифоқига келишингиз мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик ва яхши муносабатларни ривожлантиришда ажойиб воқиадир. Совет халқи Сурия халқининг миллий интилишларига, унинг миллий мустақиллик ва давлат суверенитетини мустаҳкамлаш йўлида олиб бораётган курашига зўр хайрихоҳлик блан қарайди ва буни жуда яхши англайди.

Ҳеч шубҳа йўқки, СССР Олий Совети блан Сурия Республикасининг парламенти ўртасида бевосита алоқа ўрнатилиши мамлакатларимиз ўртасидаги дўстона алоқаларни мустаҳкамлашга ва бутун дун'ёда тинчлик ишига ёрдам беради.

Биз, сизларга совет кишиларининг ҳаёти блан ва кўпмиллатли совет халқининг экономика, маданият ва сан'атнинг ҳамма соҳаларида қилаётган тинч меҳнати блан ҳартомонлама танишиш имкониятини беришимиз блан хурсандмиз.

Азиз меҳмонлар, хуш келибсиз!

Сурия парламент делегациясининг бошлиғи Рафиқ Башшур жавоб нутқи сўзлайди. Рафиқ Башшур қуйидагиларни айтади:

— Мен Сурия парламент делегацияси номидан гапириб, ҳозирги шодлигимизни изҳор қилиш, бизни кутиб олганликлари учун миннатдорчилик билдириш блан бахтиёрман. Биз аҳволни Совет Иттифоқи парламенти блан биргаликда ўрганиш учун буерга келдик. Сурия блан СССР ўртасидаги ҳамкорлик узоқ-узоқ йиллар мобайнида мустаҳкамланиб, гуллаб-яшнашига ишонамиз ва шундай бўлишини истаймиз. Сизлар каби бизлар ҳам бутун дун'ёда тинчлик учун кураш олиб бормоқдамиз. Биз бутун дун'ёда тинчликни сақлаш учун курашмоқдамиз ва охиригача кураш олиб борамиз.

Бизларнинг ҳамкорлигимиз кун сайин ўсиб боришига ишонамиз.

Самимий кутиб олганлигингиз учун чин кўнгилдан ташаккур билдирамиз. (ТАСС).

Жаҳон Тинчлик Ассамблеяси қатнашчиларининг Ўзбекистонда бўлиши

Жаҳон Тинчлик Ассамблеясида қатнашган ва Ўзбекистонга келган ҳинд делегацияси 12 июльда республика пойтахтининг ҳаёти блан танишди.

Меҳмонлар шаҳар бош архитектори М. Булатов блан бирга эрталаб Тошкентни тамоша қилдилар. Улар шаҳарнинг диққатга сазовар жойларини кўздан кечирдилар, олиб борилаётган уй-жой қурилиши ва маданий-маиший қурилиш блан, биноларнинг архитектураси блан қизиқдилар.

Делегация а'золари Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтида узоқ вақт бўлдилар. Бу ерда тўпланган ўқитувчилар ва студентлар меҳмонларни самимий кутиб олдилар. Улар барча совет кишиларининг фикр ва туйғуларини ифодалаб, ҳинд халқига самимий салом топширишни делегация а'золаридан сўрадилар, Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон Республикаси халқлари ўртасида дўстона алоқаларнинг янада мустаҳкамланишига, бутун дун'ёда тинчликнинг мустаҳкамланишига ишонч билдирдилар. Институт директори, тарих фанлари кандидати Ш. Абдуллаев Ўзбекистонда халқ маорифининг ривожланиши тўғрисида, педагог кадрлари тайёрлаш ҳақида сўзлаб берди.

Ҳинд халқининг вакиллари Ўзбекистон ССР тарих музейини бориб кўрдилар. Кечқурун улар Сталин номидаги маданият ва истироҳат паркида бўлдилар. (ЎзТАГ).

Неру Қоҳирага келди

ҚОҲИРА, 11 июль (ТАСС). Ҳиндистон бош министри Неру ўз юртига қайтиб бораётганида йўл-йўлакай бугун Қоҳирада тўхталди. Аэродромда Неруни бош министр Носир, раҳбар революцион кенгашнинг а'золари, министрлар, шунингдек Мисрдаги элчихона ва дипломатия миссияларининг бошлиқлари ҳамда а'золари кутиб олдилар.

Матбуот Нерунинг Мисрга келганига кўп э'тибор бермоқда. Ҳукумат доираларига яқин турган «Алжумҳурия» газетаси Нерунинг ҳарбий иттифоқлар тузилишига қарши олиб бораётган курашини алоҳида уқтириб ўтмоқда. «Бугун Неруни кутиб олаётган миср халқи, — деб ёзади «Алжумҳурия» газетаси, — империализмга ва ҳарбий пактларга қарши ҳинд халқи томонида туриб курашишга қарор берганлигини Ҳиндистоннинг улуғ йўлбошчисига билдиради».

«Алахбор» газетаси бош мақоласида «Неру ва Абдул Носир урушни хоҳламайдилар» деб ёзмоқда.

Газеталарнинг хабар беришича, Неру Қоҳирада бир кун бўлиб, Носир блан ва Мисрнинг раҳбар арбоблари блан бирнеча марта учрашади.

АҚШ қишлоқ хўжалик делегациясининг Совет Иттифоқига жўнаб кетишига доир

ВАШИНГТОН, 11 июль. (ТАСС). АҚШнинг Совет Иттифоқига борадиган қишлоқ хўжалик делегацияси эртага Нью-Йоркдан Лондонга учиб кетажагини ва 15 июльда Москвада бўлажагини бугун матбуот вакилларига э'лон қилди.

ВДР да бир группа жосуслар қамоққа олинди

ХАНОЙ, 11 июль (ТАСС). Вьетнам радиоси қуйидаги хабарни эшиттирди: Вьетнам Демократик Республикасининг хавфсизлик идораси америкалилар ва Нго Динь Дьем хизматида бўлган бир группа жосусларни қамоққа олди. Бу группа саботаж ишлари блан шуғулланган ва ВДР территориясида туҳматдан иборат пропаганда юргизган.

Бу группанинг қамоққа олинган а'золаридан бештаси Сайгондаги америка жосуслик идораси томонидан шимолга юборилганликларини айтди.

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/VII да **Қутлуғ қон**, 14/VII да **Қароқчилар.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/VII да **Борис Годунов**, 14/VII да **Лайли ва Мажнун.**

«РОДИНА» (кундуз соат 12 дан кеч 10 гача), қишки НАВОИЙ номли (кундуз соат 2 дан кеч 8 гача), қишки «ИСКРА» (кеч соат 9 гача), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 4 дан), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун) — янги бадиий фильм **Енгилтак.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — эрталаб соат 10 да **Рангли мультипликацион фильмлар тўплами.**

НАВОИЙ номли (қишки) — эрталаб соат 10, кундуз 12, кеч 8 ва 10 да **Мени кутгил.**

«ИСКРА» (қишки) — кеч соат 9 дан **Фанфан-Тюльпан.**

«ВАТАН», ёзги НАВОИЙ номли, ёзги «ИСКРА», «ХИВА», «УДАРНИК», КИРОВ номли — **Енгилтак.**

ИЛМИЙ-ОММАБОП ФИЛЬМЛАР КИНОТЕАТРИ — кундуз **Волга-Волга**, кечқурун **Пекинда Совет виставкаси.**

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 38334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 138. Совет қурилиши бўлими — 135. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132. Хатлар бўлими — 132. Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142. 2

Р. 01652. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № А — 1466.